

27-6-2014

SRANAN MESSI & SURI POKU'S

EEN ONDERZOEK NAAR VOETBAL EN POPULAIRE MUZIEK IN
RELATIE TOT HET OVERSTIJGEN VAN ETNISCHE GRENZEN EN
NATIEVORMING IN SURINAME

ANKE DRIESSEN

TANAH MEIJERS

Sranan Messi en Suri Poku's

*Een onderzoek naar voetbal en populaire muziek in relatie tot het overstijgen
van etnische grenzen en natievorming in Suriname*

Universiteit Utrecht

Anke Driessen

Tanah Meijers

Begeleid door

3657590

3589609

Martijn Oosterbaan

anke_driessen_91@hotmail.com

tanahradja@hotmail.com

m.oosterbaan@uu.nl

Fig 1: Suriname met de verschillende districten¹

¹ <http://www.nationsonline.org/oneworld/map/suriname-administrative-map.htm> , geraadpleegd op 23 juni 2014

VOORWOORD

“Je gaat van Suriname houden”. Het werd ons steeds opnieuw verteld door vrijwel iedereen die wij spraken die ooit in Suriname was geweest. Omdat wij zelf onbekend waren met Suriname konden we ons er nog niets bij voorstellen. Drie maanden later weten we precies wat dit gevoel inhoudt. Suriname, en bovenal Paramaribo, is een vertrouwde plek voor ons geworden waar we met veel plezier onderzoek hebben gedaan. De open en enthousiaste houding van Surinamers heeft het mede mogelijk gemaakt dat ons onderzoek uitgevoerd kon worden.

Deze thesis is het resultaat van drie maanden veldwerk in Paramaribo. Wij hopen dat we de verhalen van onze onderzoeksparticipanten zo duidelijk mogelijk hebben verwoord en dat we hun opvattingen goed hebben geïnterpreteerd binnen deze thesis. Daarnaast hebben we besloten fictieve namen te gebruiken voor onze informanten zodat informatie niet naar hen herleid kan worden. Dit met uitzondering van personen die toestemming hebben gegeven voor het gebruik van hun echte naam.

Onze dank gaat in eerste plaats uit naar onze onderzoeksparticipanten die meegewerkt hebben aan ons onderzoek. Zij hebben hun persoonlijke ervaringen met ons gedeeld en ons de plek laten zien die voetbal en populaire muziek innemen binnen de Surinaamse samenleving. Wij willen de voetbalsupporters, de Surinaamse Voetbalbond en de spelers en personeel van het nationale elftal onder 20 bedanken voor hun medewerking aan ons onderzoek. Ook willen we het conservatorium, het ministerie van jeugdzaken, Radio 10 en NAKS bedanken. In het bijzonder willen we de volgende personen bedanken omdat zij de poortwachters zijn geweest binnen ons onderzoek. Dit zijn Siegmien Staphorst, John Sandriman, Aniel, Dr. Ramon Williams en Lucinda Reit. Door hen konden wij in contact gebracht worden met veel van onze onderzoeksparticipanten. Als laatste willen we onze begeleider Martijn Oosterbaan bedanken voor zijn hulp bij het opzetten van het onderzoek, tijdens het veldwerk en bij het schrijven van de thesis.

INHOUDSOPGAVE

---

1. Inleiding	7
2. Theoretisch Kader	11
2.1 Natievorming	11
2.2 Nationale Identiteit	13
2.3 Nationale Identiteit en Sport	15
2.5 Nationale Identiteit en Muziek	17
3. Context	19
3.1 Van Plantagekolonie naar Multi-etnische Samenleving	19
3.2 Etnische Verscheidenheid	20
3.3 Voetbal in Suriname	21
3.4 Populaire Muziek in Suriname	22
4. Empirische bevindingen: Voetbal	23
5. Empirische Bevindingen: Populaire Muziek	35
6. Conclusie en Debat	49
6.1 Conclusie Voetbal	50
6.2 Conclusie Populaire Muziek	52
7. Bibliografie	57

---

1. INLEIDING

God zij met ons Suriname

Hij verheff' ons heerlijk land

Hoe wij hier ook samen kwamen

Aan zijn grond zijn wij verpand²

In het eerste vers van het volkslied van Suriname komt één van de bijzondere kenmerken van deze natiestaat duidelijk naar voren. Het geeft het spanningsveld weer waarbinnen Suriname zich bevindt: aan de ene kant wonen in Suriname veel verschillende etnische bevolkingsgroepen met diverse landen van herkomst, aan de andere kant wonen deze mensen nu allemaal in één land waar zij één volk vormen. Ons onderzoek richt zich op de ogenschijnlijke paradox van eenheid en verscheidenheid. In Suriname identificeren de meeste mensen zich op verschillende manieren. Veelal zien ze zichzelf in de eerste plaats als Surinamer, maar daarnaast tevens als lid van een bepaalde etnische groep. De latente aanwezigheid van etnische identificatie vormt een belangrijk onderdeel van dit onderzoek. We zullen een beeld schetsen van de complexiteit met betrekking tot identificatie in Suriname waarbij men aan de ene kant verschillen met andere etnische groepen benadrukt, maar aan de andere kant het 'Surinamer-zijn' van alle inwoners de boventoon voert. Het idee van eenheid tussen de verschillende etnische groepen is een fenomeen dat leeft onder de bevolking, en door de overheid wordt aangemoedigd als een utopie die dient te worden nagestreefd.

Het streven naar eenheid is terug te zien in het volkslied ("Aan zijn grond zijn wij verpand") dat oorspronkelijk is voortgekomen vanuit een institutionele inslag. De staat heeft het volkslied geïntroduceerd en daardoor zou het als een vorm van officieel nationalisme beschouwd kunnen worden. Hieronder vallen uitingen van nationalisme die niet in eerste instantie vanuit het volk opkomen maar die bijvoorbeeld via de overheid in het leven geroepen zijn. Denk hierbij ook aan de nationale vlag. In de literatuur wordt officieel nationalisme vaak tegenover het banaal nationalisme gesteld.³ Banaal nationalisme wordt beschreven als zijnde nationalistische gevoelens die vanuit het volk zelf komen (Eriksen 2010). Echter, de scheidslijn tussen officieel en banaal nationalisme is niet zo duidelijk als deze in eerste opzicht lijkt te zijn. Veel uitingsvormen van nationalisme liggen op het spanningsveld tussen het officiële en het banale en zijn hierdoor verweven met elkaar. Neem het

---

² <http://www.troon.org/suriname/nl/volkslied.html>, laatst geraadpleegd op 11 juni 2014

³ Banaal heeft in het Nederlands een negatieve bijklank. Het wordt gedefinieerd als alledaags en afgezaagd (Van Dale 2013). Banaal in banaal nationalisme benadrukt niet die negatieve connotatie maar gaat er vanuit dat het zijn wortels heeft bij de 'doorsnee' bevolking en niet bij de instituties. Dit betekent niet dat het minderwaardig is ten opzichte van het officieel nationalisme maar dat het een andere grondslag heeft.

volkslied als voorbeeld, dat is geïntroduceerd door de staat maar uiteindelijk is het de bevolking zelf die er een betekenis aan moet geven. De staat kan een volkslied introduceren maar wanneer de bevolking zich niet verbonden voelt met het volkslied, dan zou het ook geen middel kunnen zijn om de nationale gevoelens van mensen aan te wakkeren. *"The ideological habits, by which our nations are reproduced as nations, are unnamed and therefore unnoticed. The national flag hanging outside a public building in the United States attracts no special attention"* (Billig 1995:6).

Het is van belang dat de kracht van de wisselwerking tussen de twee processen niet wordt onderschat en hier zijn wij ons van bewust. Desondanks hebben wij binnen ons onderzoek gekozen om ons vooral te richten op banaal nationalisme omdat wij geïnteresseerd zijn in de noties van een nationale identiteit zoals deze beleefd worden door de bevolking zelf. Zoals in de voorgaande quote van Michael Billig ook naar voren komt: het gaat om de betekenisgeving van de 'gewone burger': *"[...]National identity needs to be conceptualized as a 'form of life which is daily lived'"* (Billig 1995:68). Ons onderzoek richt zich op de onderwerpen muziek en voetbal in relatie tot eenheid, natievorming en nationale identiteit in Suriname. In het debat over natievorming en identiteit wordt er maar geringe aandacht aan deze onderwerpen besteed. Benedict Anderson (2006) richt zich bijvoorbeeld vooral op gedrukte teksten als een bron van nationalisme en natievorming. Hij legt ook veel nadruk op het imaginaire gebied van identificatie met de natie. Desalniettemin, om een notie van eenheid onder het volk te creëren, zijn lichamelijke ervaringen ook van groot belang. In ons onderzoek richten wij ons op de belevingen van toeschouwers tijdens sportwedstrijden en muzikale *events*. De noties van een nationale identiteit kunnen voelbaar worden tijdens dit soort evenementen waarin verschillende mensen samenkomen. We laten zien dat er een manier is waarop voetbalwedstrijden en populaire muziek*events* bij kunnen dragen aan het overstijgen van de etnische grenzen en een gevoel van eenheid kunnen creëren binnen een cultureel diverse samenleving. Dit overstijgen van etnische grenzen is in de context van Suriname van groot belang, omdat hier de etnische verschillen tussen de bevolkingsgroepen duidelijk zichtbaar zijn en beleefd worden. Mensen zijn zich sterk bewust van hun eigen etnische achtergrond en etniciteit is hierdoor een belangrijke factor in dit onderzoek. De domeinen die wij binnen deze context hebben gekozen zijn muziek en voetbal omdat dit twee vormen zijn van tijdsbestedingen die passie kunnen oproepen bij mensen. Het zijn contexten waarbinnen sterke gevoelens kunnen opspelen. Deze belevingen van mensen kunnen bijdragen aan een gevoel van verbinding. Door middel van voetbal en muziek kunnen mensen hun emoties uiten en blijven ze communiceren met elkaar. Voetbal en populaire muziek zijn geliefde en toegankelijke vrijetijdsbestedingen in Paramaribo. Hierdoor kan verbondenheid plaatsvinden tussen een grote groep mensen met verschillende achtergronden. Voetbal en muziek zijn hierdoor twee contexten die goed te vergelijken zijn met elkaar. Desondanks worden bij voetbal op een andere manier emoties geuit dan bij muziek *events*. Inherent aan het voetbal is namelijk het

element van competitie. Dit zorgt voor verdeling tussen de supporters van de rivaliserende teams. Groepsvorming vindt hier plaats tussen de supporters van één team, en kan voor rivaliteit zorgen met de supporters van het andere team. Voetbal zorgt dus in de praktijk ook voor verdeling. Op een ander niveau zorgt het echter ook weer voor verbinding omdat men met verschillende groepen het spel bekijkt en de beleving dus samen plaatsvindt. Er is sprake van een gedeelde ervaring. Het kijken naar een voetbalwedstrijd kan dus zorgen voor zowel convergentie als divergentie door het competitie-element en de gedeelde ervaring.

De beleving van muziekevents verschilt van de beleving van voetbalwedstrijden omdat hierbij het competitie-element ontbreekt. Het hoofddoel van de muziekevents is het hebben van plezier. Het feit dat mensen vrij kunnen bewegen zorgt voor meer interactie en een meer ontspannen sfeer. Een ander verschil tussen het bijwonen van muziekevents en het bijwonen van een voetbalwedstrijd is dat men bij een muziekevent zowel een toeschouwer als een participant is, doordat men meedanst en zingt met de muziek, terwijl een toeschouwer bij een voetbalwedstrijd een meer een observerende rol heeft. De toeschouwer participeert wel met de andere toeschouwers in het kijken naar de wedstrijd maar doet niet daadwerkelijk mee aan het spel. Daarnaast speelt bij voetbal ook regionale identificatie een belangrijke rol. De relatie tussen regionale en etnische identificatie zal verder geanalyseerd worden in het onderzoek naar voetbal. Tevens zal de rol van het districtsvoetbal verder beschreven worden. Bij het onderzoek naar muziek zal hieraan geen aandacht worden besteed omdat de verschillen tussen de districten geen rol spelen bij de beleving van muziek. Deze verschillen in aanmerking genomen vinden wij dat beide contexten toch goed te vergelijken zijn en dat het interessant is om juist binnen ons onderzoek naar deze verschillende fenomenen te kijken omdat het meer diepgang geeft aan het begrip van banaal nationalisme en noties van een nationale identiteit. De vergelijking tussen beide fenomenen laat dus zowel verschillen als overeenkomsten zien, die ook van invloed zijn geweest op de resultaten van ons onderzoek. De vergelijking van deze fenomenen zorgt hierdoor voor extra diepgang binnen de kaders van het onderzoek.

We achten het van belang de tijdelijkheid van de ervaring van een nationale identiteit te benadrukken. Voetbalwedstrijden en muziekevents zijn vluchtige, tijdelijke gebeurtenissen. Na afloop van een wedstrijd of evenement, keren mensen weer terug naar het dagelijks leven. Er is een verschil tussen de noties van nationale identiteit tijdens *events* en daarna. Deze evenementen zorgen voor een piek in de beleving van nationale identiteit. In het dagelijks leven zijn mensen hier meestal juist niet bewust mee bezig. Wij hebben dit fenomeen bestudeerd, waardoor een completer beeld ontstaat van de kracht van evenementen op de maatschappij. Dit is een interessante insteek voor ons onderzoek, omdat wij hiermee ook voorbij gaan aan de literatuur over nationale identiteit en voetbal/muziek. Dit maakt ons onderzoek dan ook wetenschappelijk relevant. Wij trachten ook bij te dragen aan het theoretische debat over nationale identiteit en banaal nationalisme door verder

empirisch onderzoek te verrichten naar deze concepten. Dit brengt ons bij de volgende centrale vraag binnen ons onderzoek.

Centrale vraag:

Op welke manier dragen voetbal en muziek*events* bij aan het overstijgen van etnische grenzen en aan noties van een nationale identiteit in Suriname?

Ons kwalitatieve onderzoek hebben wij uitgevoerd door middel van participerende observatie en verschillende diepte-interviews, zowel open als semigestructureerd. In eerste instantie hebben wij met name gebruik gemaakt van informele gesprekken om rapport op te bouwen en mensen te leren kennen. We hebben met verschillende experts bij verschillende ministeries en instanties gesproken, die ons via de sneeuwbal methode hebben hielpen ons netwerk uit te breiden en mensen uit verschillende segmenten van de samenleving gesproken. We wilden een zo compleet mogelijk beeld krijgen van ons onderzoeksveld waarvoor we een breed netwerk nodig hadden. Door onze sleutelinformanten is dit gelukt, en konden we met veel verschillende mensen diepte-interviews houden. De participerende observaties waren een goede aanvulling op deze interviews. Op deze manier konden we ervaren of de verhalen die wij te horen kregen ook echt van toepassing waren op de praktijk. Zowel bij voetbal als bij muziek bleken de uitkomsten van de interviews soms te verschillen met onze observaties. Uiteindelijk heeft dit meerdere inzichten in ons onderzoek opgeleverd. Tijdens de interviews hebben we vooral gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. Voetbal en muziek zijn onderwerpen waar mensen graag over praten, en bij open interviews verdwijnt hierdoor al snel de focus. Tijdens de semigestructureerde interviews hebben we mensen de vrijheid gegeven om hun eigen verhaal te vertellen, maar hen wel met enkele vragen in de richting van ons onderzoek geduwd.

Onze thesis zal beginnen met een theoretisch kader welk we hebben opgesteld aan de hand van verschillende theorieën over etniciteit, identiteit en nationalisme in relatie tot sport en muziek. Deze thema's vormen de kern van ons onderzoek en zorgen voor de theoretische basis vanuit waar we ons onderzoek uit kunnen gaan voeren. Aan de hand van het theoretisch kader en ons veldwerk hebben we de context geschreven die ingaat op de situatie in Suriname betreffende de geschiedenis en culturele verscheidenheid. Ook geven we een eerste inzicht in de plaats die voetbal en Surinaamse popmuziek innemen binnen de samenleving van Suriname. Dit zullen we verder uitwerken binnen onze empirische hoofdstukken. Hierin zullen we onze centrale vraag beantwoorden door onze theorie te koppelen aan onze empirische bevindingen. Uiteindelijk zullen we in de conclusie onze bevindingen vergelijken en laten zien binnen welke wetenschappelijke discussie ons onderzoek past.

---

2. THEORETISCH KADER

2.1 NATIEVORMING

De natie kan op verschillende manieren worden gedefinieerd. Zo beschrijft Benedict Anderson (2006:6) de natie als een verbeelde gemeenschap. Dit beweert hij omdat de mensen zich onderling, in de verbeelding, verbonden voelen maar tegelijkertijd elkaar nooit zullen kennen of ontmoeten. Echter, in de verbeelding vormen zij een gemeenschap, de *'imagined community'*. Deze verbeelding kan bijvoorbeeld aangewakkerd worden door gedeelde taal binnen een natiestaat. Thomas Eriksen (2010:3) beschrijft het proces van *nation-building* als het creëren van politieke cohesie en een nationale identiteit onder de mensen. Dit idee van een nationale identiteit kan zowel vanuit de overheid als vanuit de bevolking zelf gecreëerd worden. Noties van nationale identiteit en nationalisme die vanuit de overheid worden aangemoedigd, worden in de literatuur vaak beschreven als 'officieel' nationalisme en gezien als de tegenhanger van het banaal nationalisme. Uitingvormen van nationalisme zijn echter vaak niet zo eenzijdig te duiden en liggen regelmatig op het spanningsveld tussen banaal en officieel.

Eriksen (2010:123) beschrijft de natie ook als een culturele gemeenschap. Hij beschrijft bijvoorbeeld dat sport in elke samenleving aanwezig is en dat dit vaak een nationalistische focus heeft. Michael Billig (1995) stelt dat vooral de kleine dingen veel kunnen betekenen voor een gevoel van nationaal bewustzijn. Hij noemt dit vervolgens het 'banaal nationalisme' wat het gevoel van *national belonging* versterkt. Banaal nationalisme is een gevoel dat vooral voort komt vanuit de bevolking en is daarmee anders dan het 'officiële nationalisme' wat zich kenmerkt doordat het meer een institutionele inslag heeft en vaak een link met de staat. Deze tweedeling is niet zo zwart-wit als het lijkt want banaal en officieel nationalisme zijn processen die verweven zijn met elkaar. Het is een wisselwerking. Banaal nationalisme is iets dat aangewakkerd wordt door de bevolking, een collectief middel dat de mensen met elkaar bindt. Michael Skey (2009:334) beschrijft dat *moreover, by exploring the everyday (re)production of national identity through banal signifiers, our attention is focused on the fact that it is generally the daily forms of life, lived in and understood in relation to a world of nations, that underpins the more visible (and sometimes virulent) aspects of nationalism*. Dit banale nationalisme kan imaginair zijn maar juist ook iets wat tastbaar is voor mensen. Dit is terug te zien op het moment deze 'banaal nationalistische gevoelens' voortkomen uit gedeelde, emotionele ervaringen tussen mensen. Tijdens evenementen waarbij mensen elkaar ontmoeten en contact hebben ontstaat een eerste stap richting banaal nationalisme. Dit zorgt voor een fysieke ervaring dat het imaginaire in de praktijk brengt doordat men zich bewust wordt van de eenheid die men kan vormen. Anderson (2006) besteedt veel aandacht aan de imaginaire kant, maar dit onderzoek richt

zich op de fysieke kant van nationalistische gevoelens. Dit houdt onder andere de ervaringen van mensen in en de emoties die vrij komen tijdens grootschalige evenementen als voetbalwedstrijden en muziekevents.

Het volgende voorbeeld is een casus van Francio Guadeloupe (2009) waarbij banaal nationalisme een rol speelt. Hij schrijft over de bindende werking van de calypso op Sint-Maarten. Calypso is een Caribische muziekvorm waarbij gezongen wordt over de politiek, de geschiedenis en de misstanden daarbinnen. De radio dj's die op Sint-Maarten calypsomuziek draaien hebben volgens Guadeloupe (2009:8-9) veel invloed op het dagelijks leven van de inwoners van Sint-Maarten. Als voorbeeld geeft hij de populaire dj 'Pearl', die opriep om met hem te zingen voor een betere wereld waarin mensen met verschillende religieuze en etnische achtergronden een waardig bestaan kunnen leiden. Het belangrijkste hierbij is volgens Pearl om de 'menschelijkheid' van het bestaan te erkennen. Hij noemt dit *'the chanting of the New Jerusalem'*. Met *'the New Jerusalem'* wordt de nieuwe, ideologische samenleving bedoeld die hij voor zich zag. De inwoners van Sint-Maarten worden op deze manier direct betrokken bij het proces van natievorming, op een banaal niveau. Vanuit de mensen zelf wordt aandacht gevraagd voor een nationale eenheid. De populaire radio dj's zorgen voor een vorm van een *inclusieve 'politics of belonging'* door onder andere de Caribische muziek te draaien op de radio en het zo te verspreiden over het eiland.

Dit voorbeeld laat zien dat bijvoorbeeld muziek bij kan dragen aan de binding tussen mensen op nationaal niveau. Naast muziek stellen wij dat sport ook kan bij kan dragen aan de noties van een nationale identiteit omdat dit net als muziek toegankelijk is voor iedereen en omdat het een middel is wat emotie teweegbrengt onder de mensen. De beleving die er plaatsvindt tijdens sportwedstrijden en muziek evenementen wordt geconstrueerd door de mensen zelf en wordt niet van bovenaf opgelegd. Doordat het vanuit het volk zelf komt is het een vorm van banaal nationalisme te noemen. Wij stellen dat dit mensen uiteindelijk kan verenigen, maar wij zijn ons er ook zeker van bewust dat het mensen juist kan verdelen en/of uitsluiten binnen een samenleving en zullen niet van tevoren aannemen dat sportwedstrijden en muziek events constructief bijdragen aan een nationale identiteit. Want kunnen deze vormen van competitie en amusement zulke sterke nationalistische gevoelens teweeg brengen onder de mensen dat dit ook doorwerkt in het dagelijks leven?

2.2 NATIONALE IDENTITEIT

Identiteit is te interpreteren als zijnde een ruim begrip. Teneinde dit begrip beter uit te leggen, wil ik de nadruk leggen op twee dimensies binnen de vorming van identiteit. Identiteitsvorming zal ik behandelen als zijnde een sociaal construct, ontstaan vanuit noties van 'sameness' met andere personen in de samenleving, en als contextafhankelijk. Contextafhankelijk is bedoeld met betrekking tot welke noties van identiteit voor een persoon binnen verschillende contexten het sterkst naar voren komen. Over dit laatste stelt Amin Maalouf (2001) dat identiteit persoonlijk is. Identiteit maakt een persoon tot wie hij of zij is: *"My identity prevents me from being identical to anybody else"* (Maalouf 2001:10). Tegelijkertijd stelt hij dat deze identiteit, de 'vermeende' unieke identiteit, afhankelijk is van de context waarin mensen zich bevinden (Maalouf 2001:23). Mensen beschikken over meerdere 'identiteiten' die op verschillende momenten, binnen verschillende ruimtes voor hen het meest belangrijk zijn. Nationale identiteit is een vorm van identiteit die de overhand kan krijgen wanneer er een gevoel van nationale collectiviteit ontstaat, hetgeen bijvoorbeeld etnische verschillen kan overstijgen. Het creëren van een nationale identiteit is echter een complex proces, waarbij er altijd verschillen met anderen benadrukt kunnen worden door bijvoorbeeld positieve discriminatie (Maalouf 2001:149).

Hoewel Maalouf (2001) identiteit ten eerste beschrijft als iets persoonlijks, is het tegelijkertijd iets collectiefs. Zoals gesteld wordt Identiteit wordt eveneens gevormd in een sociale context. In de moderne wereld – zoals eerder omschreven – worden individualiteit en een eigen keuze voor identiteit benadrukt. In werkelijkheid worden onze zogenaamde individualiteit en 'eigen keuze' gevormd door de wereld om ons heen en is het een sociaal construct (Bauman 2007:124). Er vindt een wisselwerking plaats tussen de wereld binnenin het individu en de wereld die zich daarbuiten afspeelt (Hall 1996). Nationale identiteit als sociaal construct is een fluïde begrip. De notie van de eigen identiteit is afhankelijk van de sociale context en de relatie met anderen. Men ervaart een 'sameness' met andere personen in de samenleving, waaraan men eigenschappen van de eigen identiteit ontleent. Identiteit kan hierdoor gezien worden als een groepsproces terwijl het betrekking heeft op het individu (Hall 1996:3). De complexiteit van het concept hangt vooral samen met het idee van een individuele identiteit, terwijl deze in een groepsproces gevormd wordt.

Zowel individuen als gemeenschappen creëren identiteiten die hen definiëren en maken tot wie ze zijn (Cohen 2008). Dit maakt het tevens een uiterst fragiel concept omdat contexten continu veranderen en noties van identiteit dus ook. Het belang van een nationale identiteit kan vervagen wanneer bijvoorbeeld etnische verschillen meer naar voren komen. Op dit spanningsveld zal later uitgebreider worden ingegaan. Omdat identiteit fluïde is, is de notie ervan contextafhankelijk. Dit betekent dat een nationale identiteit geschapen en gevoed kan worden binnen contexten die

gevoelens van nationale trots boven kunnen halen.

Nationale identiteit kan tevens beschouwd worden als onderdeel van natievorming. Het gevoel van het hebben van een nationale identiteit, draagt bij aan het 'wij'-gevoel, dat ten grondslag ligt aan natievorming. Ruth Wodak (2009) stelt dat nationale identiteit een sociale identiteit is, die afhankelijk is van de betekenis die mensen eraan toekennen binnen verschillende contexten (2009:4). "*The common conceptions [...] include ideas of a common culture, in the past, present and future; of a distinctive national territory; and of notions and attitudes towards other national communities and their culture, history and so on*"(2009:4). Dit eerste stemt overeen met Andersons *imagined communities*, dat we eerder hebben omschreven. Beide auteurs omschrijven het ontstaan van een gevoel van verbondenheid met mensen in dezelfde gemeenschap, hoewel men deze mensen niet daadwerkelijk hoeft te kennen. In de casus van Paramaribo is dit idee van het delen van '*common conceptions*' erg interessant, omdat er sprake is van etnische en culturele diversiteit. De bevolking bestaat onder andere uit Marrons, Creolen, Hindostanen, Chinezen en Javanen. Dit geeft het belang van het onderzoek naar natievorming aan: wat kan er bijdragen aan een gevoel van het hebben van een *imagined community*, een gedeelde identiteit tussen verschillende groepen binnen de natie?

Wat eveneens samenhangt met het eerder beschreven wij-gevoel van identiteit, is het concept van in- en uitsluiting. Om een identiteit te creëren, worden overeenkomsten met de ene groep en verschillen met de andere groep benadrukt. Idealiter zou er bij een nationale identiteit – zoals gesteld in de quote van Wodak – uitsluiting plaatsvinden bij mensen buiten de natie, waardoor mensen binnen de natie die *common conceptions* delen, ingesloten worden in de groep. Hier zit echter ook een valkuil: het gaat inderdaad om mensen die de *common conceptions* delen, en de vraag blijft of iedereen in de natie zich herkent in deze ideeën en zich dus kan identificeren met deze opvattingen. Hierbij dienen we ook het door Maalouf (2001) genoemde risico op positieve discriminatie in acht te nemen. Omdat mensen meerdere identiteiten hebben, zal er altijd een spanningsveld bestaan tussen deze verschillende identiteiten. Zygmunt Bauman (2007) wijst op de zogenaamde "*identity crisis*" die mensen kunnen hebben wanneer zij niet weten tot welke identiteit ze precies behoren. Identiteit kan op die manier gezien worden als een soort zoektocht die mensen doormaken (Bauman 2007:26-27). Dit wordt ook bevestigd door Stuart Hall (1996) die stelt dat identiteit een proces is in plaats van een vaststaand fenomeen. Identiteit blijft wisselen en veranderen, als een soort wordingsproces. De zogenaamde zoektocht van identiteit zoals Bauman deze omschrijft zal waarschijnlijk nooit eindigen en mensen zullen altijd in aanraking komen met verschillende identiteiten binnen zichzelf, die onverenigbaar kunnen lijken. Zo kan nationale identiteit (zeker in het geval van Suriname) strijdig zijn met bijvoorbeeld etnische identiteit. De vraag is dus of er ruimtes zijn om deze spanningsvelden te doorbreken. Dit is waarschijnlijk nooit volledig

het geval maar misschien is er wel een ruimte die het mogelijk maakt om de spanningsvelden minder de boventoon te laten voeren.

2.3 NATIONALE IDENTITEIT EN SPORT

De volgende quote laat zien dat voetbal onderdeel is van een groter sociaal proces en dat het meer is dan een simpel spelletje.

People who don't follow football think of it as just a game, something that can be packed away when it is finished and forgotten about. But the game played out by twenty-two men in an hour and half is only the Kernel of Something greater. The game is the core, you might say, of the Game.

(Pearson in Armstrong & Giulianotti 1997:1)

Ons onderzoek richt zich op voetbal in relatie tot natievorming. In de literatuur wordt veel geschreven over de functie van voetbal en sport in het algemeen met betrekking tot natievorming.

Catherine Palmer (2002) benadrukt het belang van sport als een cultureel fenomeen dat passie oproept bij mensen. Volgens Palmer draagt sport positief bij aan de economie van een natie en geeft het invulling aan de politiek, en ondersteunt het nationale, regionale en etnische identiteit. Sport is een middel waardoor mensen zich kunnen identificeren met een groep of een natie en functioneert zo als een bindende factor binnen de samenleving. Het belang en de kracht van sport wordt veelal onderschat. Sport is een belangrijk onderdeel van het sociale leven van mensen en kan zorgen voor sociale cohesie. Bovendien maakt Thomas Carter (2002:417) duidelijk dat sport een menselijk gebruik is dat lokaal relevant is en kan dienen als een middel om verschillende plaatsen te verbinden met elkaar. Sport verbindt niet alleen mensen, het verbindt ook plaatsen met elkaar en kan zo vormgeven aan een regionale of nationale identiteit. Daarnaast beschrijft Janet Lever (1995:14) dat sport ook kan zorgen voor betere communicatie tussen mensen onderling. Het verschaft gemeenschappelijke symbolen, een gemeenschappelijke identiteit en een reden voor solidariteit.

Een van de eerste antropologen die de regels van het spel reflecteerde naar sociale werkelijkheid was Clifford Geertz. Geertz (1972:26) laat zien dat de Balinese hanengevechten dienen als een cultureel fenomeen. Hij beschreef al dat de hanengevechten voor een 'metasociale' uitleg zorgden wat betreft het indelen van mensen in geconstrueerde, hiërarchische posities. Men construeert een groep van belangrijke personen en vervolgens bouwt men de samenleving om deze belangrijkste posities heen. Het spel laat op een andere manier zien hoe de verhoudingen binnen de samenleving zijn. Sport en spel geven mensen de mogelijkheid om het verhaal te vertellen over de

manier waarop ze leven.

John Hunter (2003:414) spreekt wat betreft sport ook wel over een *identity continuum*. Dit strekt zich volgens hem uit van een zwakke notie van een nationale identiteit tot een sterke notie van een nationale identiteit. Een sterke notie van een nationale identiteit is volgens hem de supporter 'die met de vlag zwaait'. Met andere woorden; de supporter die de sportwedstrijd direct verbindt met de natie en met de vlag een nationalistische boodschap uitdraagt. Aan de andere kant kan de supporter ook een zwakke notie van een nationale identiteit hebben. Dit betekent dat de supporter de sportwedstrijd niet direct verbindt met een politieke en/of nationalistische gedachte. De meeste supporters zullen zich ergens in de ruimte tussen deze twee extremen bevinden. Echter, Hunter (2003:415) benadrukt ook de complexiteit van het begrip 'nationale identiteit'. Hij waarschuwt voor een zogenaamde 'pseudo nationale identiteit': een nationale identiteit die in de sport te creëren is. Een voorbeeld hiervan zijn de Samoaanse rugbyspelers die voor het rugbyteam van Nieuw-Zeeland uitkomen omdat dat economische voordelen oplevert. Doordat zij voor het nationale team van Nieuw-Zeeland spelen nemen zij tijdens de sport een 'andere' nationale identiteit aan. Ook David Rowe (2003:286) benadrukt de maakbaarheid van een (nationale) identiteit binnen de sport. *'Sport operates as a perpetual reminder of the social limits to the reconfiguration of endlessly mutable identities and identifications'* (Rowe 2003:286).

Rowe (2003:284) beschrijft daarnaast ook dat belangrijke sportfiguren binnen de samenleving een nationale identiteit kunnen uitdragen. Zij zijn de 'draggers' van die identiteit en symboliseren dit voor de bevolking. Dit toont de maakbaarheid van een nationale identiteit door sport aan. Aan de andere kant zijn bijvoorbeeld sommige spelers later wel terugggegaan naar Samoa omdat ze genoeg geld hadden verdiend en zo hebben zij eigenlijk hun 'echte' nationale identiteit weer herpakt door voor het Samoaanse team te spelen.

Een andere theorie komt van Laurence Chalip (2006). Hij benadrukt dat het niet om de sport zelf gaat, zoals de uitkomst van een sportwedstrijd maar het gaat om iets groters. Het is iets dat de sport slechts als lichamelijke activiteit of als vrije tijdsbesteding overstijgt. Het is een soort energie die gedeeld kan worden door de supporters en op dat moment zijn bijvoorbeeld sociale verschillen zoals etnische verschillen minder belangrijk. Er is een gevoel van verbondenheid, van eenheid binnen de gemeenschap.

Armstrong & Giulianotti (1997: 5-6) voegen daar wat aan toe en beschrijven op wat voor een manier voetbal in de moderne wereld bijdraagt aan de beleving van een nationale identiteit. De 90 minuten van het spel zorgen voor spanning, debat en een soort van vrijheid omdat men kan doen en laten wat hij wil. Dit zorgt voor een nieuwe vorm van solidariteit. De spirituele kwaliteiten van het spel zorgen voor een tijdelijke vlucht van de realiteit. Voetbalclubs ontstonden vooral op geografische basis en niet gebaseerd op andere kenmerken zoals klasse of etniciteit. Het geeft een

gevoel van lidmaatschap en een onderwerp voor iedereen om over te praten. De toeschouwer mag dan een *imagined participant* zijn terwijl de voetballers, trainers en voorzitter de macht hebben, het weerhoudt mensen er niet van om te genieten van het idee dat ze belangrijk zijn en ergens toebehoren. Lever (1995:2) beschrijft overeenkomstig dat sport een persoonlijke betekenis heeft voor de supporters. Zij geven aan dat ze fysiek reageren (bijvoorbeeld kippenvel) wanneer massa's mensen het stadion inlopen voordat de wedstrijd is begonnen. Het onderling zijn met supporters van dezelfde club, of dit nou vreemden of bekenden zijn, draagt bij aan het plezier van de sport. Als voorbeeld wordt in Armstrong & Giulianotti (1997) wederom Zuid-Afrika gebruikt. In Zuid-Afrika is het voetbal getransformeerd van een competitie tussen de koloniale machthebbers en de Afrikanen naar een moderne identificatie van de supporters met verschillende cultureel diverse teams die strijden om de nationale titel. Op deze manier wordt het voetbal gebruikt om een bepaald bewustzijn te creëren onder de supporters van de natie en er wordt geprobeerd de sociale ongelijkheid en etnische diversiteit te overstijgen.

2.4 NATIONALE IDENTITEIT EN MUZIEK

Noties van een nationale identiteit zijn sterk verbonden met muziek. Het meest duidelijke voorbeeld hiervan zijn volksliederen. Iedere natiestaat heeft een volkslied, en wanneer dit gezongen wordt kan een gevoel van verbondenheid en nationale eenheid ontstaan. Muziek leent zich bij uitstek voor het creëren van nationalistisch gevoelens. Hierdoor bevindt het zich op een spanningsveld, omdat het zowel grenzen benadrukt – bijvoorbeeld bij volksliederen – als vervaagt. Simon Frith (1996 en 1998) benadrukt het grensvervagende karakter van muziek: "*What makes music special – what makes it special for identity – is that it defines a space without boundaries*" (Frith 1998:276). Muziek overstijgt op deze manier grenzen. Dit geldt niet alleen voor zichtbare, maar ook voor onzichtbare grenzen. Muziek heeft de kracht om verschillen onbelangrijk te maken. Hierdoor heeft het dus op twee manieren de macht om bij te dragen aan het proces van de creatie van een nationale identiteit. Het fluïde karakter van nationale identiteit zorgt er immers voor dat het binnen de context van muziek kan opbloeien.

De rol van muziek bij het creëren van een nationale identiteit gaat verder dan alleen een ruimte bieden waarbinnen nationale gevoelens kunnen ontwikkelen; muziek wordt ook gebruikt als uitingsvorm van gevoelens van nationale identiteit. Inherent hieraan is dans, omdat dit de gevoelens die muziek teweeg brengt tastbaar maakt. Anya Peterson Royce (2001) richt zich op dans als uiting van (nationale) identiteit. Dans is met name geschikt als middel voor het uiten van identiteit aangezien: "*Meaning really is in the eye of the beholder and in the body of the performer*" (Peterson Royce 2001:539). Mensen kunnen hun eigen interpretatie geven aan dans en eruit halen wat zij als

belangrijk zien, wat tevens terug te vinden is in het proces van identiteitsvorming. Dans als bijdrage aan nationale identiteit zien we terug in de muziek en dans die *nationwide* gebruikt wordt. Belangrijk is dat mensen uit alle lagen van de bevolking de liefde en passie voor een bepaalde muziek delen, en dat dit hen samenbrengt tijdens *dance events* (Peterson Royce 2001:539).

Dit biedt ook een verklaring voor de vraag die Frith (1996) stelt: waarom is juist deze uitingsvorm gekozen om uiting te geven aan gevoelens van identiteit, en niet een andere (artistieke) vorm (Frith 1996:108)? Zelf stelt hij dat muziek de eigenschap heeft mensen te vormen. Muziek kan mensen representeren doordat mensen het zelf gebruiken als uitingsvorm, maar daarnaast kan het mensen ook vormen. Het luisteren van bepaalde muziek en deelnemen aan muziekevenementen kan mensen namelijk het idee geven bij een bepaalde groep te horen. Het is op dat moment een ervaring die alleen begrepen en gevoeld kan worden vanuit een gedeelde identiteit (Frith 1996:109). "*What I want to suggest [...] is not that social groups agree on values that are then expressed in cultural activities [...] but that they only get to know themselves as groups [...] through cultural activity*" (Frith, 1996 : 111). Dit sluit aan bij het fluïde karakter van nationale identiteit. De twee versterken en representeren elkaar en muziek kan een nationale identiteit zelfs creëren.

Natuurlijk zorgt niet elke muzieksoort voor noties van nationale identiteit. Ian Biddle en Vanessa Knights (2007) stellen dat het in de hedendaagse maatschappij lastig is om iets nog als '*local*' te zien: alles lijkt '*global*' door wereldwijde invloed van globalisering (Biddle and Knights 2007:2). Het gaat er in feite om dat mensen zelf de notie hebben van 'eigen' muziek als nationaal. Wanneer mensen dit zelf zo ervaren, kan muziek de bindende factor voor nationale identiteit worden. De essentie ligt, evenals bij nationale identiteit, in '*the eye of the beholder*' en is contextafhankelijk. Belangrijk is ook dat deze muziek zorgt voor participatie. Participatie zorgt namelijk voor sociale interactie. Op het moment dat mensen samen bezig zijn, samen dansen en zingen, ontstaat er een *strong force of social bonding* (Frith 1998:35). Het gaat om het ervaren van de muziek, en hoewel ervaring voor iedereen persoonlijk is, zorgt het gezamenlijke ervaren van muziek en '*moving as one*' voor een gevoel van verbondenheid met de andere participanten (Frith 1998:43). Dit zorgt voor een notie *the self*, binnen de gemeenschap. De notie van een eigen identiteit op het moment waarbij de persoon tegelijkertijd loskomt van het gevoel van 'eigenheid' door te participeren met anderen (Frith 2007:295).

Wederom zien we hier de term 'gevoel' terugkomen. Wat muziek en identiteit verbindt, is dat beiden samenhangen met gevoel. Muziek kan een *gevoel* van collectiviteit teweeg brengen. Identiteit is een *wij-gevoel*. Het gaat om de beleving, de ervaring die muziek teweeg kan brengen die zorgt voor een gevoel of notie van nationale identiteit. Dit maakt beide concepten zo verenigbaar, maar tegelijkertijd ook moeilijk te bevatten omdat het moeilijk onder woorden te brengen is wat dat *gevoel* van verbondenheid door muziek nu precies is. Frith (2007) zegt hierover dat identiteit een

ideaal is van wat we willen zijn, en niet per se wat we echt zijn. Muziek kan uiting geven aan dat ideaalbeeld, waarmee mensen zich kunnen identificeren (Frith 2007:308). Dit maakt de concepten iets tastbaarder: het gaat om uiting geven aan iets dat mensen willen ervaren in muziek (bijvoorbeeld een gedeelde nationale identiteit) en bepaalde muziekvormen waaraan mensen kunnen deelnemen, kunnen dit uitdragen. Dit versterkt (of creëert voor sommigen) een gevoel van eenheid, wat zichtbaar wordt wanneer alle aanwezigen samen bewegen en meezingen met de muziek. Wederom is het bekendste voorbeeld hiervan het nationale volkslied dat gezamenlijk gezongen wordt tijdens bijvoorbeeld een sportevenement. Men deelt hier de ervaring van het samen zingen en het gevoel van een nationale identiteit wordt aangewakkerd door de tekst en het saamhorigheidsgevoel. In dit onderzoek worden andere vormen van muziek uitgewerkt die dit soort gevoelens teweeg kunnen brengen. De muziekvormen die in dit onderzoek aan bod komen, laten ook het eerder genoemde belang van dans hierbij zien, hetgeen bij het volkslied geen doorslaggevende factor is voor de beleving van het eenheidsgevoel. Bij andere soorten muziek – waarbij de tekst minder nadrukkelijk nationalistisch is – is dans wel van groot belang hiervoor.

---

3. CONTEXT

3.1 VAN PLANTAGEKOLONIE NAAR MULTI-ETNISCHE SAMENLEVING

Voor ons onderzoek is het van belang dat de we ons mede op etnische afkomst richten. Daarom belichten we slechts het deel van de geschiedenis dat hieraan ten grondslag ligt.

“De ‘oude’ Surinaamse plantagekolonie was door de emancipatie en de daarop volgende immigratie...veranderd in een plurale of meervoudige maatschappij.”

Buddingh' 1995:232

De koloniale geschiedenis van Suriname heeft ervoor gezorgd dat er verschillende etnische groepen in Suriname zijn gekomen. Dit begon in 1667, toen Suriname veroverd werd door Nederland en er een plantage-economie werd gecreëerd waarvoor slaven uit China en Afrika naar Suriname kwamen. Na de afschaffing van de slavernij in 1863 kwamen contractarbeiders vanuit Brits Indië en Java naar Suriname om daar te werken (Buddingh' 1995: 215).

De doorwerking van het immigreren van deze verschillende groepen mensen met verschillende (etnische) achtergronden nog steeds terug te zien. Dit komt vooral omdat de verschillen tussen deze groepen erg benadrukt werden: *“Elk van de bevolkingselementen onderscheidt zich van het andere door ras [sic], taal, godsdienst en sociaal-economische activiteit”*

(Buddingh' 1995:232). In de praktijk is terug te zien dat men zich nog steeds bewust is van de etnische verschillen. Tegelijkertijd is er een ontwikkeling gaande waarbij de nadruk wordt gelegd op wat men wel gemeen heeft: iedereen leeft samen in Suriname. De overheid streeft na om een eenheid binnen de bevolking te creëren. Illusterend hiervoor is bijvoorbeeld dat er sprake is van één nationale taal die iedereen dient te spreken en die op scholen onderwezen wordt: het Nederlands. Daarnaast is er sprake van een officieuze moedertaal: het Sranan. Dit is een taal die gedurende de koloniale tijd werd gesproken, en die zich verspreid heeft over het gehele land (van Kempen 2002:6). Vertaald betekent Sranan 'het Surinaams', en in de praktijk blijkt dit de taal van het volk. Het is een taal die iedereen kan spreken en verstaan. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de Chinezen die met een recente immigratiestroom naar Suriname zijn gekomen en wel het Sranan beheersen, maar niet het Nederlands.

3.2 ETNISCHE VERSCHIEDENHEID

Hoewel er sprake is van doorwerking van het koloniale verleden in de zichtbare etnische verscheidenheid in het hedendaagse Suriname, geeft Hebe Verrest (2010) aan dat deze verschillen steeds minder worden. Ze beschrijft de indeling van wijken in Paramaribo waarbij ze kijkt naar de economische crisis die er samen met de structuur van de huizen- en landmarkt ervoor heeft gezorgd dat mensen blijven wonen waar ze wonen. Ze beargumenteert dat dit de indeling van de wijken overeind houdt en sociaal-economisch gemengde wijken in stand houdt. Eind 20e eeuw was de sociaal-economische status de belangrijkste factor voor de geografische indeling van de steden. De sociaal-economische verschillen tussen etnische groepen zijn klein en nemen steeds meer af, waardoor Paramaribo geen etnisch gescheiden stad is. De steden zoals Verrest (2010) beschrijft kregen vorm als nederzettingen van koloniale heersers die er plantages gingen beheren. Hier werden slaven naartoe gehaald vanuit verschillende gebieden wat heeft gezorgd voor de hedendaagse etnische verscheidenheid. Ondanks dat er sociaal-economische ongelijkheid is in Paramaribo wonen de verschillende etnische groepen wel gemengde in de wijken. Tijdens de koloniale tijd woonden etnische groepen vooral bij elkaar maar door de komst van bijvoorbeeld de Hindostanen en Javanen begin 20^e eeuw werden de wijken meer gemengd omdat de nieuwe bevolkingsgroepen zich verspreidden door de stad.

Verrest (2010) benadrukt vooral dat Suriname veelal wordt bekeken vanuit de 'etnische lens' door academici terwijl hedendaagse analyses laten zien dat niet alle sociale processen worden beïnvloed door etniciteit. Anouk de Koning (2009) vindt ook dat er buiten het etnische veld moet worden gekeken om Suriname als samenleving te begrijpen. De Koning (2009:14) zegt dat etnische termen recht doen aan de geschiedenissen die mensen met zich meedragen en de verschillende

historische paden die zijn bewandeld, maar in de praktijk komt het er vaak op neer dat het benoemen van etnische groepen leidt tot het indelen van mensen in verschillende hokjes oftewel het stereotyperen van mensen. Vervolgens beschrijft de Koning (2009:16) dat er twee verschillende discoursen bestaan over de Surinaamse samenleving. Allereerst de mythische opvatting over Suriname als multiculturele samenleving. Deze acht zij te simplistisch omdat de cultureel diverse samenleving wel degelijk met problemen te maken heeft. Daarnaast bestaat er de discours dat Suriname een land is met etnische competitie. Dit discours laat de manieren waarop Surinamers wel op een vreedzame manier samenleven buiten beschouwing. Beide discoursen lijken te simpel en doen weinig recht aan de complexe manier waarop verschillende etnische groepen met elkaar samenleven in Suriname. Rewin Gowricharn (2001:77) zegt bijvoorbeeld dat de mate van acceptatie onder Surinamers niet betekent dat er geen negatieve beelden bestaan onderling. De culturele verscheidenheid is geaccepteerd omdat het vanzelfsprekend is voor de bevolking. Het is niet zo zwart-wit als het vaak wordt afgeschilderd door wetenschappers.

3.3 VOETBAL IN SURINAME

In Suriname is voetbal een volkssport. Iedereen ongeacht sociaaleconomische en/of etnische afkomst doet er aan mee. Wel is het vooral een mannelijke onderneming omdat het vrouwenvoetbal nog lang niet zo populair is als het mannenvoetbal. Ook de tribunes zitten vooral vol met mannen. Het Surinaamse voetbal draait in Paramaribo om de topsectie. De topsectie omvat de eerste klasse en de hoofdklasse waar de beste teams van Suriname in uitkomen. Al jaren is het Intermoengo Tapoe van Ronnie Brunswijk het meest succesvolle team van Suriname. Zij domineren de hoofdklasse en hebben daarbij ook de meeste supporters die naar de stadions komen om te kijken. Buiten de stad is het districtsvoetbal populair. Dit is het regionale voetbal dat binnen de districtsgrenzen plaatsvindt. Elk district heeft een eigen voetbalbond en de Surinaamse Voetbalbond (SVB) is de overkoepelende, nationale, organisatie. Het nationale elftal van Suriname staat momenteel op een laag pitje. Na een jaar zonder bondscoach te hebben gezeten is Roberto Gödeken aangesteld om de selectie onder zijn hoede te nemen. Zijn *staff* werkt momenteel aan een nieuwe selectie. Er zijn namelijk plannen om de selectie rond te krijgen voor de Carribean Cup. Natio, zoals het nationale elftal van Suriname liefkozend wordt genoemd, kan niet altijd rekenen op veel steun vanuit de bevolking. Als men over natio praat dan is dit veelal kritisch. Onder de bevolking is er momenteel sprake van weinig hoop voor goede prestaties van het elftal. Wel is er de wil onder de bevolking dat het niveau van het voetbal omhoog gaat. Supporters willen trots zijn op hun Surinaamse elftal. Zo bestaan er bijvoorbeeld ook de Suriprofs en het Kleurrijk Elftal. Dit zijn uit Suriname afkomstige voetballers die buiten Suriname wonen en werken en samen een elftal vormen om onder andere geld op te halen

voor goede doelen. Het Kleurrijk Elftal is niet meer actief nadat een groot deel van de selectie is omgekomen bij een vliegcrash van de Surinaamse Luchtvaartmaatschappij. Precies 25 jaar geleden stortte het vliegtuig met daarin onder andere het Kleurrijk Elftal neer. Deze ramp zit de Surinamers nog vers in het geheugen en heeft veel impact gehad op de samenleving. De Suriprofs zijn nog wel actief. Zij spelen een aantal keer per jaar een wedstrijd tegen bijvoorbeeld jong-Oranje of de kampioen uit de eerste divisie van Nederland. Daarnaast gaan ze ongeveer eens in de twee jaar naar Suriname om wedstrijden te spelen en ze halen geld op voor goede doelen. Wanneer deze spelers komen, zitten de stadions in Suriname helemaal vol. Dit in tegenstelling tot de reguliere wedstrijden die plaatsvinden. De Suriprofs zijn populair onder de bevolking. Er is dan ook een roep vanuit de Surinaamse samenleving om uit Suriname afkomstige voetballers met een niet-Surinaams paspoort de mogelijkheid te geven om uit te komen voor natio. Men gelooft dat wanneer dit zou kunnen de Surinaamse selectie voor grote verrassingen zou kunnen zorgen. Omdat de nationale selectie momenteel in ontwikkeling is in Suriname heeft dit onderzoek zich vooral gericht op de reguliere competities van Suriname. Dit omvat de topsectie van het voetbal; de eerste klasse en de hoofdklasse. Daarnaast betrekken we het elftal onder 20 bij het onderzoek, omdat zij de spelers van de toekomst zijn voor Suriname.

3.4 POPULAIRE MUZIEK IN SURINAME

De *roots* van Surinaamse populaire muziek zijn zeer divers. De verschillende groepen die tijdens de koloniale periode op de plantages hebben gewerkt, hebben ieder hun eigen invloed uitgeoefend op muziek in Suriname (Weltak 1990:12). Een dominante invloed komt van de Kalintha's, een inheemse bevolkingsgroep (Weltak 1990: 18). In hun muziek is vooral de opgewekte samburadrum erg aanwezig (Weltak 1990:21).

De drums van de sambura liederen zijn terug te zien in de meeste muziekgenres van Suriname. Opzweepende en energieke *beats* vormen een rode draad binnen de populaire muziek. Dit is zowel te horen bij Afrosurinaamse kaseko als bij de hindipop en popjawa. De diversiteit binnen de muziek is groot doordat verschillende groepen hun invloed hebben gehad. Kaseko is een van de genres die in ons onderzoek centraal zal staan. Deze muziek heeft zowel de opzweepende sambura beats en ritmes als een erotische inslag. Dit laatste maakt dat het genre ook onder jongeren erg populair blijft, hoewel het een oud genre is dat ook geliefd is bij de oudere generaties. Kaseko leent zich ervoor om vernieuwd te worden, en door haar populariteit houden veel jonge artiesten zich hier ook mee bezig. Waar de klassieke kaseko met name wat oudere mensen aanspreekt, is het vernieuwende kasekojazz bestemd voor een breed publiek, en is "*kaseko extreme*" kabula populair onder grote groepen jongeren.

Naast kaseko, zullen we ons ook richten op de zogenaamde Surinaamse popmuziek. Deze muziek is vooral populair bij jongeren, die deze muziek vaak gebruiken om uiting te geven aan persoonlijke en interpersoonlijke doelen (Hoop 2000:120). In deze liederen wordt veel gezongen over de pracht van Suriname, wat natievorming versterkt (Bakboord 2000:12). Het samen zingen en dansen zorgt voor een gevoel van eenheid. De liefde voor muziek staat gelijk aan liefde voor Suriname (Bakboord 2000:16). Tegelijkertijd kunnen jongeren deze popmuziek gebruiken om hun ongenoegen te uiten over kwesties zoals etnische ongelijkheid (Bilby 2000:49).

In dit onderzoek wordt gekeken naar Surinaamse popmuziek en kaseko, aangezien dit twee genres zijn die leven onder grote groepen mensen en daarnaast de mogelijkheid bieden deze mensen bij elkaar te brengen en hierdoor te zorgen voor binding tussen verschillende etnische groepen en met de natie.

---

4. EMPIRISCHE BEVINDINGEN: VOETBAL

'MISSCHIEN DOEN WE OOIT WEL MEE AAN EEN WK'

De droom van elke Surinaamse voetbalsupporter is dat Suriname zich ooit zal kwalificeren voor een WK. Natio, het koosnaampje van het Surinaamse elftal, is er lange tijd niet in geslaagd zich te kwalificeren. Dit tot groot verdriet van de supporters.

Mensen zijn zo trots op Suriname. Vreselijk trots, maar ze zijn ook altijd kritisch toch. Het nationale elftal traint niet, ze presteren niet. Hoe kunnen we er dan voor zorgen dat Surinamers trots worden op het nationale elftal en dat ze naar de wedstrijden komen kijken? Er is niks om trots op te zijn. Mensen willen wel en de hoop zal er altijd blijven. Ik heb er vertrouwen in. Misschien doen we ooit wel een keer mee aan een WK.

Sergio

Voetbal leeft in Suriname. Voetbal zorgt voor verhitte discussies tussen de hoopvolle en de kritische supporters. Op een zonnige namiddag zit een groep mannen een fles bier te drinken aan de Waterkant, een ontmoetingsplek voor Surinamers. De plek heeft een kleurrijke uitstraling door de knalrode plastic stoelen en tafels die er staan. Er hangen twee televisieschermen aan de tent waar eten en drinken wordt verkocht. Er wordt internationaal voetbal op uitgezonden: Spaans voetbal. Een wat oudere, gezette man voert al een tijd de boventoon van het gesprek. *'Prachtig, prachtig dit, hadden wij dit maar...'* Een andere man aan de tafel sluit zich hier bij aan en vraagt zich af waarom het voetbal in Suriname zo achterblijft. Hier heeft de oudere man wel een antwoord op. *'Ze hebben genoeg talent maar niet die goede instelling, en de clubs die zijn nodig aan vernieuwing toe. Trainen,*

trainen en nog eens trainen die jongens. En een beetje organisatie. Dan komt het goed en zullen we ooit een keer trots op ze kunnen zijn.' Een derde man aan de tafel wijt de problemen aan de Surinaamse voetbalbond en vindt dat ze niet genoeg investeren in de jeugd. *'Ze zijn corrupt boi, net zoals alles hier'*. Voetbal leeft onder alle bevolkingsgroepen in Suriname, het is een volkssport. Desondanks zorgen het huidige niveau van het voetbal en de gang van zaken binnen de voetbalwereld voor veel kritische geluiden vanuit de bevolking. Voetbal is niet meer dat wat het ooit is geweest.

Tijdens mijn veldwerk nam ik eigenlijk een sprong in het diepe. Wetende dat het niveau van het voetbal door de jaren heen zou zijn gestagneerd en het 'niet meer zo populair was als vroeger' besloot ik me toch in deze wereld te gaan begeven. Het was een lichte teleurstelling voor het eerst op de tribune te zitten en te moeten constateren dat het stadion maar half gevuld was. Desondanks ben ik gedurende deze drie maanden onder de indruk geraakt van de goede sfeer in de stadions en de passie die mensen met zich mee kunnen dragen voor de sport. Voetbal is een middel dat bij kan dragen aan de binding tussen mensen onderling, ongeacht etnische afkomst, en zelfs tot binding met de natie. Zoals Lever (1995:14) al beschreef verschaft sport een reden voor solidariteit en een gemeenschappelijke identiteit. Voetbal is een middel waardoor mensen zich kunnen identificeren met een regio, of zelfs met een natie. Aan de hand van voorbeelden vanuit mijn veldwerk zal ik uitleggen dat er in Suriname sprake is van zowel regionale identificatie en op mindere schaal nationale identificatie door het kijken naar voetbal. Ik zal laten zien dat etniciteit op de tribunes niet tot nauwelijks een rol speelt. Bovendien kan het kijken naar voetbalwedstrijden tussen de supporters onderling etnisch overstijgend werken. Deze uitspraak van een onderzoeksparticipant ondersteunt mijn bevindingen.

Ja, iedereen in Suriname doet aan voetbal of kijkt er samen naar. Of je nou Hindostaan of Creool bent, of je jong of oud bent, het maakt niet uit. Voetbal is zo populair. Zaalvoetbal, veldvoetbal, beachsoccer. Zelfs de vrouwen gaan het nu leuk vinden.

Ramesh

Het gezamenlijk kijken naar voetbal brengt een emotie met zich mee die er voor kan zorgen dat bestaande vooroordelen jegens elkaar wegvagen. Het maakt op de tribune niet uit of de één Hindostaan is en de ander Creool, de supporters juichen allen samen. Nu is het niet zo dat men in Suriname constant bezig is met het stereotyperen van elkaar maar in de samenleving is nog wel merkbaar dat de etnische diversiteit een handvat is voor mensen om de ander te omschrijven. Zoals Verrest (2010) al stelde worden niet alle sociale processen in Suriname beïnvloed door etniciteit. Etnische afkomst speelt nauwelijks een rol wanneer men bijvoorbeeld samen kijkt naar voetbal.

Daarentegen speelt etnische afkomst wel een grotere rol binnen de organisatie van de voetbalclubs en op de spelersmarkt. Er zijn duidelijke machtsverhoudingen te zien binnen de voetbalwereld die mede gestoeld zijn op etnische afkomst. De Koning (2009) vindt ook dat er buiten het etnische veld gekeken moet worden om sociale processen in Suriname te begrijpen. Echter, is uit het veld gebleken dat mensen in Suriname zichzelf en anderen vaak beschrijven als lid van een bepaalde etnische groep. Het belang dat zij hier aan hechten zou niet onderschat moeten worden. Binnen de voetbalclubs zijn er duidelijke machtsverhoudingen te zien die verband houden met etnische afkomst. Deze machtsverhoudingen zorgen voor een spanningsveld dat later nog uitgebreid toegelicht zal worden. Voetbalclubs worden vaak bestuurd door mannen van Hindostaanse komaf. De jongens die spelen zijn vooral mannen van Boslandcreoolse afkomst. Door supporters wordt vaak aangegeven dat 99% Boslandcreool is en de overige 1% van de spelers bestaat uit Hindostanen en/of Javanen.

Voetballen dat doen de boslandcreolen, rijk worden de Hindostanen.

Sergio

De hierboven beschreven situaties laten zien dat er meerdere domeinen zijn waarop de multi-etnische samenleving van Suriname zich profileert op het gebied van voetbal. Wanneer het om de supporters gaat die samen de spelers aanmoedigen, dan speelt etnische afkomst nauwelijks tot geen rol en voelen de supporters zich eerder Surinaams dan bijvoorbeeld Javaans of Creools. Echter, wanneer er een geschil plaatsvindt tussen bijvoorbeeld een Hindostaanse voorzitter en een Boslandcreoolse speler, ligt de situatie al wat gevoeliger. Na een informeel gesprek te hebben gehad met een aantal voetbalfans van Afrosurinaamse komaf werd duidelijk dat het gevoelig kan liggen dat mannen van Hindostaanse komaf de macht hebben omdat ze de club vervolgens een Hindostaanse identiteit geven maar tegelijkertijd alleen maar Afrosurinaamse voetballers hebben die voor ze spelen. Als de club een Hindostaanse identiteit aangemeten krijgt met bijna alleen maar spelers van Afrosurinaamse komaf, dan kan dit Afrosurinaamse voetbalfans in het verkeerde keelgat schieten. Deze supporters vinden dat de spelers niet op een gelijkwaardige manier gerespecteerd worden en zij zien de spelers als de personen die 'het werk' verrichten: het spelen van de wedstrijden.

Alsof de Boslandcreolen niet erkend worden bij die club dan snap je, alsof de Hindostanen zelf al het werk doen. Dat is niet zo, zij zitten en de jongens spelen.

Supporter van Afrosurinaamse komaf

Voetbal heeft de kracht om mensen te verbinden onderling maar ook om mensen te verdelen. Allereerst zal ik laten zien dat door middel van het kijken naar voetbal identificatie op een regionaal

niveau plaats kan vinden en dat voetbal bij kan dragen aan het proces van natievorming. Daarna komt het spanningsveld aan bod dat kan ontstaan tussen verschillende etnische groepen die zeer actief zijn binnen de voetbalwereld en zal ik laten zien hoe de machtsverhoudingen liggen binnen de voetbalwereld. Vervolgens komt het domein van de supporters aan bod waar onder andere de binding van de verschillende etnische groepen centraal staat. Ook zal ik de functie beschrijven van het nationale elftal wat betreft identificatie met de natie.

'WIJ ZIJN TROTS OP ONS INTERMOENGO TAPOE'

REGIONALE IDENTIFICATIE IN SURINAME

De meeste mensen zullen hem kennen hoewel niet vanuit de Surinaamse voetbalwereld. Ronnie Brunswijk is voormalig rebellenleider tijdens de Binnenlandse Oorlog van Suriname en hedendaags actief in de nationale politiek. Daarnaast bezit hij ook zijn eigen voetbalclub. Het Intermoenngo Tapoe is hedendaags de best presterende voetbalclub van Suriname en dit gaat gepaard met een grote schare trouwe fans die ook elke uitwedstrijd meegaan om de voetballers aan te moedigen. Deze club vanuit het district Marowijne presteert op nationaal niveau en heeft de beste, met name Boslandcreoolse, voetballers in dienst. Brunswijk investeert veel in het voetbal en geeft jongens met talent een kans om beter te worden. Zoals een onderzoeksparticipant stelde, gaat hij op zoek naar talenten vanuit het binnenland en/of jongens die meedraaien met het districtsvoetbal, het regionale voetbal binnen Suriname, om die vervolgens een kans te geven groter te worden binnen het voetbal.

Het districtsvoetbal in Suriname is erg populair. Het voetbal in de regionale setting spreekt meer mensen aan mede omdat er buiten Paramaribo minder andere voorzieningen voor amusement zijn. Ronald Kolf, technisch directeur van de Surinaamse voetbalbond, vertelde me tijdens een interview dat de voetballers daar, in tegenstelling tot in Paramaribo, meer bekendheid genieten doordat zij gezien worden als 'lokale helden'. Deze jongens nemen een voorbeeldrol in voor de jongere jongens. Carter (2002:417) beschreef al dat sport vorm kan geven aan een regionale identiteit. Het voetbal is lokaal relevant omdat het mensen met elkaar kan verbinden maar kan ook plaatsen met elkaar verbinden. Neem hierbij de casus van Spanje als voorbeeld. Het voetbal gedurende het Franco regime was georganiseerd vanuit de autonome regio's die allen een eigen voetbalbond hadden. FC Barcelona was begin 20^e eeuw een symbool van het Catalanisme, de voetballers droegen de identiteit van de regio met zich mee. Athletic Bilbao representeerde de Baskische identiteit en Real Madrid stond juist symbool voor het centralistische regime. Supporters identificeren zich nog steeds door deze voetbalclubs met een regio, weliswaar op een minder radicale manier dan tijdens het centralistische regime (Goig 2008). Voetbal was een katalysator voor

nationalistische behoeften van Basken en Catalanen en diende zo als expressief middel. FC Barcelona was zelfs het nationale team van Catalonië en werd beschouwd als een van de meest belangrijke instituties op het gebied van economie en politiek (Goig 2008). De wedstrijden van Barcelona waren evenementen waar nationalistische trots werd geuit. Er werd met vlaggen gezwaaid en hun eigen liederen werden gezongen. Dit voorbeeld laat zien dat voetbal een middel kan zijn om een regionale identiteit tot uiting te brengen. Na het Franco tijdperk zijn voetbalclubs zich juist meer gaan richten op een nationale identiteit dan op een regionale identiteit doordat er een centrale regering kwam. Het huidige nationale elftal van Spanje is het middelpunt van de zoektocht naar gemeenschappelijke, nationale identiteit (Goig 2008). De verschillende regionale identiteiten komen hier samen tot uiting. Deze casus is niet direct te vergelijken met de situatie in Suriname maar vertoont wel gelijkenissen. Het districtsvoetbal wordt namelijk ook vanuit de regio's zelf georganiseerd en het laat zien hoe sterk de mogelijkheid is dat men zich door het voetbal kan identificeren met een regio.

Surinamers zijn trots op de regio waar ze vandaan komen, het zijn eigenlijk de roots binnen de roots. Vooral binnenlandbewoners zijn erg trots dat ze 'uit het bos' komen.

Isaac, voorzitter buurtvereniging

Volgens Ro Kolf zorgt het regionale voetbal in Suriname ervoor dat mensen uit verschillende plaatsen uit de regio elkaar ontmoeten. Het zorgt voor beweging onder de mensen en voor een bewustzijn dat ze allemaal uit dezelfde regio komen. Dit is bijvoorbeeld te merken wanneer het Intermoengo Tapoe speelt. Het grootste deel van hun fans komt vanuit hun eigen district Marowijne. De mensen uit Marowijne identificeren zich onder andere met hun district door middel van het voetbal en hun voetbalclub wordt ook wel 'ons Intermoengo Tapoe' genoemd. Hier komen mensen uit verschillende plaatsen samen uit de regio.

Aan het einde van het voetbalseizoen worden de lidbondtoernooien gespeeld in Suriname. Vanuit de verschillende districten spelen de kampioenen en semi-kampioenen dan tegen elkaar om een plek voor promotie naar de topsectie van het Surinaamse voetbal. Hierdoor komen regio's in beweging en ontmoeten voetbalsupporters elkaar. Op dat moment kan men zich ook bewust worden van een regionale identiteit doordat er tegen andere regio's wordt gespeeld. De supporters worden fanatieker omdat ze op dat moment willen dat hun regio wint. Doordat men elkaar tegenkomt kan er een wij/zij gevoel ontstaan onder mensen vanuit de verschillende districten. In het dagelijks leven komen mensen elkaar minder tegen. Op deze manier verbindt voetbal verschillende regio's met elkaar. Deze regionale wedstrijden zorgen voor meer spanning, waardoor de beleving van de supporters emotioneler wordt. Palmer (2002) spreekt over sport als een cultureel fenomeen. Sport roept passie op bij mensen en tijdens dit soort evenementen komt dit duidelijk naar boven. Mensen

identificeren zich tijdens deze wedstrijden met hun regio. Tegelijkertijd kan dit zorgen voor bewustwording van de natie. Net als in Spanje komen verschillende regionale identiteiten samen tijdens het nationale voetbal. Doordat mensen elkaar tegenkomen kan er bewustwording ontstaan van een nationale identiteit. Iedereen komt immers uit hetzelfde land. De Surinaamse voetbalbond is er mee bezig om elk district te stimuleren een topteam te ontwikkelen dat mee kan draaien in de landelijke competitie. Deze stroom van mensen is volgens hen namelijk een eerste stap richting het promoten van het voetbal in Suriname en in het bijzonder het nationale elftal. Doordat mensen elkaar tegenkomen worden ze zich bewust van elkaar en van het feit dat ze uit andere gebieden komen. Dit kan ook weer zorgen voor het bewustzijn dat iedereen uit hetzelfde land komt. Op deze manier kan voetbal door de gedeelde emotionele ervaring mensen binden als Surinamers zijnde. Echter, de samenleving van Suriname is etnisch zeer divers en dit kan spanningen met zich meebrengen. Supporters vertellen dat ze zich identificeren met de regio waar ze vandaan komen en dat voetbal een middel kan zijn om deze regionale identiteit tot uiting te laten komen.

Wij zijn trots op ons Intermoengo Tapoe. Ze zijn de beste van het land. Zij laten onze kwaliteiten zien.

Supporter Intermoengo Tapoe

'Ons' kan hier op twee verschillende manieren worden geïnterpreteerd. In de eerste plaats kan het namelijk gezien worden als alle inwoners van het hele district Marowijne. In tweede instantie wordt met 'ons' bedoeld op de mensen van Boslandcreoolse afkomst. Zij vinden namelijk dat zij de personen zijn die het voetbal draaiende houden. Binnen de voetbalwereld ligt een spanningsveld dat is ontstaan tussen twee verschillende etnische groepen, namelijk tussen mannen van Boslandcreoolse afkomst en mannen van Hindostaanse komaf. Etnische spanningen zorgen ervoor dat identificatie met de natie op de achtergrond kan raken (Cohen 2008). Op het moment dat er conflicten opspelen tussen de verschillende etnische groepen binnen de voetbalwereld, identificeren de supporters zich eerder met hun eigen etnische groep dan bijvoorbeeld met hun regio of met de natie.

'CLUBEIGENAREN HEBBEN HET VOETBAL VERZIEKT'

MACHT EN DE SPELERSMARKT

Zoals net beschreven ligt er een spanningsveld op het etnische gebied binnen de Surinaamse voetbalwereld. De populariteit van voetbal onder de Hindostaanse en Javaanse bevolking is te zien aan het feit dat vooral rijke Hindostaanse mannen voetbalclubs opkopen en daar veel geld in

investeren. Status is een belangrijk onderdeel van het voetbal en door het hebben van een club vergaren deze mannen veel status. Ze hebben namelijk een groep mensen om hen heen die voor ze werkt. Doordat ze veel geld hebben, trekken ze goede spelers aan voor de club.

Elke clubeigenaar die populair wil worden wil doorstromen naar de topsectie. Dan krijgt hij gezag. Iedereen loopt achter hem aan 'Voorie' 'Voorie'; want zo noemen ze de voorzitters hier. Voorie, iedereen groet je. Dan ben je ineens belangrijk in die regio. Jij stopt dat geld erin. Voetballers lopen achter je aan waardoor je een heleboel voetballers ook kleine bedelaars maakt. Omdat ze geen profvoetballers zijn zoeken ze toch geld.

Clifton, bestuurslid voetbalbond

Deze ontwikkeling is omstreden in Suriname en stuit op weerstand bij een groot deel van de voetbalsupporters. Voor sommige supporters verpest dit zelfs het kijkplezier omdat ze vinden dat geld een te grote rol gaat spelen bij het voetbal. De voetballers worden beschouwd als bedelaars en er wordt gesproken over het Surinaamse 'bedelvoetbal'. De spelers worden door de supporters verweten niet meer trots te zijn om voor een club te spelen. Zij vinden dat de clubcultuur verdwenen is omdat de spelers puur voor het geld een club kiezen en daar meestal maar een jaar blijven voetballen. Bij deze clubs wordt niet geïnvesteerd in jeugdopleidingen. Alleen de 'traditionele' Surinaamse voetbalclubs hebben nog een jeugdopleiding. Dit zijn Transvaal, Robinhood, Leo Victor en Voorwaarts. Volgens de supporters draait het bij deze clubs niet alleen om het winnen van wedstrijden en het hebben van veel geld, maar ook om het opleiden van jonge jongens en het speelplezier. Daarnaast worden jongens gestimuleerd om naast het voetbal nog een opleiding te volgen omdat het moeilijk is om van het voetbal te leven in Suriname. Professioneel voetbal bestaat er (nog) niet dus het is moeilijk om brood op de plank te krijgen met het voetballen als enige inkomstenbron. Bij deze traditionele clubs is echter minder geld te krijgen dan bij de andere clubs waar bijvoorbeeld een rijk persoon eigenaar is. Logischerwijs willen de jongens voetballen waar het meeste geld te verdienen is. Dit betekent volgens de supporters vaak dat spelers hun oude club verlaten om voor een andere club met meer geld te gaan spelen. Dit wordt gezien als een verlies voor de traditionele clubs van Suriname. Afgelopen seizoen is Robinhood gedegradeerd naar de eerste klasse. Dit is een van de oudste clubs van Suriname die talloze keren landskampioen zijn geworden. Lange tijd waren zij het Ajax van Suriname. De laatste tijd zijn veel van de spelers van Robinhood vertrokken omdat ze elders meer geld zouden kunnen verdienen. Door de aftocht van spelers is het team uit elkaar gevallen en zodoende zijn in 2014 gedegradeerd. Het algemene beeld dat momenteel over voetballers in Suriname bestaat is dat ze zoveel mogelijk willen loskrijgen van de voorzitters zodat ze beter in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Het lijkt een soort spelletje. Wie

trekt er het meeste geld uit? De voetballers in Suriname zijn vooral van Afrosurinaamse afkomst en dan met name de jongens die vanuit het binnenland komen. De teams die uitkomen in de topsectie van het Surinaamse voetbal bestaan vooral deze jongens. De reden die hiervoor wordt gegeven door een bestuurslid van de Surinaamse voetbalbond is dat jongens van Hindostaanse en/of Javaanse komaf meer belang hechten aan bijvoorbeeld een opleiding of aan een goedbetaalde baan dan aan een carrière in de sport. Als ze jong zijn dan voetballen ze wel maar nadat zij hun school hebben afgemaakt kiezen zij vaak een ander pad betreffende hun carrière. Daarnaast wordt vaak beschreven door supporters dat voor veel jongens van Boslandcreoolse afkomst het imago dat bij het voetbal komt kijken aantrekkelijk is. Het voetbal geeft de jongens bekendheid in hun directe omgeving. Doordat mannen van Hindostaanse komaf vaak voorzitter en/of eigenaar zijn van een club en de Afrosurinaamse jongens vooral voetballen, ontstaat er een scheve sociaal-economische verhouding tussen de twee etnische groepen. De voorzitters worden gezien als de geldschieters en zij willen de beste voetballers onder hun hoede krijgen. Dit proberen zij voor elkaar te krijgen door zoveel mogelijk aan te bieden in de vorm van geld en/of goederen. De voetballers willen volgens de supporters zoveel mogelijk verdienen en kiezen voor de club die hen het meeste biedt. Dit laat zien dat beide partijen afhankelijk zijn van elkaar. Veel supporters zien deze ontwikkeling als negatief. Er bestaan over het algemeen veel negatieve beelden over de voetballers, waar mij vooral door Hindostaanse supporters en voorzitters op gewezen werd. Deze uitspraak van een clubeigenaar van Hindostaanse komaf laat een van die beelden zien die er bestaan over jongens van Boslandcreoolse afkomst binnen het voetbal en de samenleving in het algemeen.

Het probleem is de urbanisatie van Boslandcreolen naar de stad geweest. Zij weten niet hoe het werkt in de stad. Willen opeens net zoveel bezitten als de mensen in de stad terwijl ze meestal niet werken. Vaders zijn er niet, moeders komen niet kijken bij het voetbal. De kleine jongens gaan hun gang zonder dat er toezicht wordt gehouden.

Clubeigenaar

Echter, zijn er ook supporters die zeggen dat de mate van afhankelijkheid tussen de voorzitters en spelers juist mensen bij elkaar brengt. Er zijn vaak geschillen onderling over het wel of niet nakomen van afspraken maar er vindt zo wel interetnisch contact plaats dat anders waarschijnlijk niet of minder snel plaats had gevonden. Dit zou kunnen zorgen voor het overbruggen van vooroordelen jegens elkaar en kan bijdragen aan meer wetenschap over de ander.

Oké, voetbal kan zorgen voor confrontaties omdat er soms vervelende dingen gebeuren. De voorzitters voelen zich soms belazerd omdat de jongens niet op komen dagen bij trainingen en wedstrijden terwijl ze wel betaald worden. Maar uiteindelijk blijkt meestal

dat die jongens problemen hebben. We moeten in gesprek blijven gaan met elkaar om elkaar te begrijpen.

Supporter van Hindostaanse komaf

Desondanks is het voor de supporters en voor de voetbalbond frustrerend om te zien hoe de voetbalwereld momenteel in stand gehouden wordt. Na verschillende gesprekken met bestuursleden van de Surinaamse Voetbalbond kwamen een aantal problemen naar boven. Volgens hen ontbreekt er een ideologie op het veld en doordat de spelers niet meer gebonden zijn aan een club of team is de teamspirit ook ver te zoeken. Spelers kunnen namelijk na elk seizoen overstappen naar een andere club. Er wordt wel gezegd door supporters en de voetbalbond dat de clubeigenaar die zijn broekzak het meest heeft gevuld, de persoon is die de beste voetballers aantrekt. Dit fenomeen zou de jongens belemmeren in hun ontwikkeling omdat ze geen stabiele clubbasis hebben. Logischerwijs is een groot deel van de supporters niet blij met deze ontwikkeling. Het niveau van voetbal in Suriname is laag, dit hoor je van iedereen die spreekt over Surinaams voetbal. Dit wordt onder andere geweten aan verkeerd clubbeleid. Supporters komen veelal niet meer naar de stadions om hun onvrede te uiten over de gang van zaken binnen de voetbalwereld. Deze negatieve spiraal is al meer dan een decennium lang aan de gang en het lijkt er niet op dat hier snel verandering in gaat komen. Een andere reden waarom het niveau van voetbal zo laag is in Suriname vindt volgens een aantal bestuursleden van de voetbalbond zijn wortels in de recente geschiedenis van het land. *"Suriname heeft slechte tijden gekend, langzaamaan komen we hier weer bovenop"*. Toen Suriname onafhankelijk werd van Nederland in 1975 zijn heel veel Surinamers naar Nederland vertrokken omdat er slechte tijden werden verwacht in Suriname. Vooral de mensen die het zich konden veroorloven die vertrokken. Hierbij hoorden ook de topsporters en dan met name de voetballers. De toplaag van het voetbal vertrok naar Nederland. In 1980 werd er vervolgens een coup gepleegd onder leiding van Desi Bouterse en in 1982 vonden de Decembermoorden plaats. Tijdens de decembermoorden is ook André Kamperveen om het leven gekomen. Hij was een vooraanstaand man binnen de FIFA en het Surinaamse voetbal. Nog steeds is hij een icoon binnen de voetbalwereld van Suriname. Hedendaags staat er een standbeeld van André Kamperveen voor het gebouw van de Surinaamse Voetbalbond. Dit is een eerbetoon aan een man die zoveel heeft betekend voor het voetbal van Suriname en op gruwelijke wijze is omgekomen tijdens de Decembermoorden. Deze ontwikkelingen zorgden voor angst onder de bevolking en wederom vertrokken er veel Surinamers naar Nederland. Weer een generatie van topsporters vertrok uit Suriname. De laatste uittocht van Surinamers vond plaats tijdens de Binnenlandse Oorlog (1986-1992). Veel mensen werden verjaagd en vertrokken of naar Paramaribo, naar Frans-Guyana, de Verenigde Staten of Nederland. Deze historische ontwikkelingen hebben volgens het bestuur voor negatieve gevolgen gezorgd binnen de

voetbalwereld. Daarnaast waren er volgens hen veelal rijke mensen vertrokken uit Suriname en zorgde dit ervoor dat er 'nieuwe rijkelui' opstonden. Rond deze tijd kwamen de nieuwe clubeigenaren in beeld. Zij hadden alle ruimte om geld te investeren in bijvoorbeeld het voetbal.

Dat fenomeen van clubeigenaren heeft het voetbal verziekt. Die clubeigenaren waren veelal de nieuwe rijke lui die door de situatie die ontstaan was in het land de overhand kregen.

Clifton, bestuurslid voetbalbond

Het voetbal stagneerde en kreeg negatieve impulsen doordat er ook veel werd geïnvesteerd vanuit de onderwereld. Dit maakte volgens de voetbalbond de voetbalwereld corrupt wat voor impopulariteit zorgde onder de bevolking. Dit in tegenstelling tot andere Caribische landen zoals Trinidad en Tobago en Haïti die zich wel ontwikkelden wat betreft voetbal. Suriname stelt vandaag de dag weinig meer voor op regionaal niveau en kan daarmee worden gezien als de underdog van de regio.

'GA IK HET MEEMAKEN, NATIO NAAR EEN WK?'

DE EENHEID EN WANHOOP ONDER SUPPORTERS

Al lopende naar het stadion hoor ik aan het geschreeuw van de supporters dat de wedstrijd reeds is begonnen. Desondanks staan veel supporters nog rondom het stadion, maken een praatje met elkaar of maken zich klaar om naar binnen te gaan. Een reguliere wedstrijd uit de eerste klasse van de Surinaamse topsectie vindt hier vanavond plaats. De Randjiet Boys, een club die door supporters wordt omschreven als een club met een Hindostaanse identiteit, speelt tegen Botopasie. Dit is een club die door supporters wordt omschreven als Afrosurinaams. "Sranan Messi, hij is de Sranan Messi" roept een supporter vanaf de goedgevulde tribune. Gelach klinkt om hem heen. Het bier vloeit rijkelijk en de mannen op de tribune komen in een steeds betere stemming. De Messi van Suriname is een kleine donkere jongen die zich met verschillende trucjes razendsnel over het veld beweegt. Voor velen is hij een favoriet omdat hij zoveel talent heeft en laat zien wat hij kan aan het publiek. Het begin van de wedstrijd verloopt soepel en er is vrolijkheid alom. De supporters van de twee verschillende clubs zitten naast elkaar op de tribune en drinken en praten er wat af. Tot het moment dat de arbiter een paar 'fouten' maakt. De stemming slaat even om. "Hoerenman, je bent zo blind als een hoerenman arbiter" roept een man. Veel bijval volgt vanaf de tribune. De supporters van de twee verschillende teams scharen zich massaal samen tegen de scheidsrechter. Even staan de supporters verhit op van hun stoel om te gebaren, te schreeuwen en te vloeken. Na een aantal

minuten zijn de mannen wat afgekoeld en zijn ze weer gaan zitten. Er wordt opnieuw bier gehaald en de gemoedelijke sfeer is al snel weer hersteld. Voor hoelang? Dat weet niemand.

De voetbalsupporters die in de stadions samenkomen vormen een groep van vooral mannen die als belangrijkste reden hebben om te komen ontspannen.⁴ Ze willen samen een potje voetbal kijken en een gezellige avond hebben, een vorm van vrijetijdsbesteding. De emoties kunnen hoog oplopen tijdens de voetbalwedstrijden. De supporters van de verschillende clubs uit zich op een fysieke manier door te schreeuwen en te juichen dat ook wel het 'kraken' voor een favoriete club wordt genoemd. De supporters op de tribune delen deze emotionele ervaring met elkaar, rivaliteit tussen de verschillende supportergroepen is nauwelijks te zien in de stadions van en rondom Paramaribo.

Omdat voetbal een populaire sport is in Suriname heeft het de kracht om mensen te binden met elkaar. Taal speelt hierin een belangrijke rol. De supporters op de tribune spreken allemaal dezelfde taal. Op de tribunes overheerst niet het Nederlands maar het Sranan. Iedere bevolkingsgroep in Suriname beheerst deze taal die zich in de loop van de geschiedenis heeft ontwikkeld tot volkstaal. Surinamers zijn hier trots op omdat dit iets is dat ze zelf hebben gecreëerd. Het zorgt voor een gevoel van eenheid omdat iedere bevolkingsgroep deze taal beheerst, in tegenstelling tot het Nederlands. Tijdens de voetbalwedstrijden worden de spelers aangemoedigd in het Sranan en deze taal wordt ook onderling gesproken op de tribune. Zo kan iedereen meepraten en -leven. Er zijn namelijk groepen uit het binnenland en nieuwe migrantenstromen die het Nederlands niet altijd beheersen. Taal is een bindende factor onder de supporters en kan gezien worden als een vorm van banaal nationalisme omdat het iets is dat uit de bevolking zelf komt en lange tijd was het ook een reactie tegen Nederland als overheerser. Hedendaags bindt het de verschillende bevolkingsgroepen met elkaar en met de natie. Zo vormen zij samen een *imagined community*.

Het proces van insluiting is groot, er worden geen minderheden uitgesloten op de tribune. Verbonden door dezelfde passie vormen de supporters een gemeenschap. Door deze binding worden mensen zich bewust van elkaar en kan er wij-vorming plaatsvinden. Dit kan leiden tot eventuele noties van een nationale identiteit omdat er een collectief gevoel naar boven kan komen (Maalouf 2001:149). Dit collectieve gevoel verspreid zich onder de verschillende etnische groepen die zich vervolgens als één groep kunnen identificeren op de tribunes.

---

⁴ Vrouwenvoetbal is volop in ontwikkeling in Suriname maar lang niet zo populair als het mannenvoetbal. Daarom heb ik mij enkel gericht op het mannenvoetbal gedurende het onderzoek en zijn mijn onderzoeksparticipanten voornamelijk mannen.

Op de tribune maakt het niet uit waar je vandaan komt of hoe je er uitziet, samen kijken wij naar de wedstrijden. Soms hebben wij in Suriname nog vooroordelen, maar hier op de tribune niet.

Supporter

Volgens de supporters speelt etnische afkomst nauwelijks een rol tijdens het kijken naar een wedstrijd. Men is bezig met de emotie van de wedstrijd. Of zoals Chalip (2006) het zou beschrijven: het gaat om de beleving. Het gaat niet zozeer om de wedstrijd zelf maar om de gedeelde ervaring en de energie die daarbij vrijkomt. Deze ervaring heeft de kracht sociale verschillen te overstijgen. De supporters identificeren zichzelf vaak als een groep zijnde op de tribune. Echter, van identificatie met Suriname als natie zijnde is onder de supporters weinig te merken. In Nederland is dit bijvoorbeeld overduidelijk. Wanneer er een WK of EK plaatsvindt wordt er groots uitgepakt. De straten zijn versierd, de winkels hangen vol met oranjeproducten en de media staan er vol van. Het hele land is in de ban van het voetbal. Suriname doet niet mee aan het WK. De supporters en de voetbalbond geven aan dat door het lage niveau identificatie met Suriname ontbreekt voor veel mensen. Een manager van een nationaal jeugdteam zei het volgende:

Ze zijn slecht. De afgelopen jaren spelen ze weinig. In een kalenderjaar hebben we maar twee wedstrijden gespeeld. Op Curaçao nota bene. Wat ik nu wel heb gemerkt is dat de Surinamer meestal de kat uit de boom kijkt. Als we hier een toernooitje hebben met Suriname en drie andere landen dan komt er de eerste wedstrijd niemand. Het hele stadion is leeg. Stel dat ze deze eerste wedstrijd winnen dan is de tweede veel drukker. Als ze die tweede ook winnen dan is de derde stampvol. Als ze de eerste twee niet winnen dan komt er niemand. Dat hebben we in Suriname wel.

Jayden

Deze uitspraak laat zien dat de Surinaamse supporters wel de wil hebben om hun land aan te moedigen maar dat ze het vertrouwen niet hebben. Natio heeft volgens enkele spelers uit het Surinaamse elftal onder 20 veel kritiek te verduren gehad de afgelopen jaren in de media. Zij vinden dat de Surinamers teveel in deze kritiek blijven hangen en juist vooruit moeten kijken. Deze kritische geluiden zijn natuurlijk niet positief voor natio maar zorgen wel voor een gespreksonderwerp onder voetbalsupporters. Het gezamenlijk klagen over het slechte voetbal in Suriname is een populaire bezigheid onder de supporters en zorgt op een manier ook voor meer contact tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Iedere Surinamer die van voetbal houdt kan zich namelijk druk om maken om natio. Ik vroeg een taxichauffeur waarom hij zich zo opwond over het nationale elftal en hij stelde dat het wel om 'ons Suriname ging dat zo teleurstelde'.

Voetbal is een heel banaal en toegankelijk middel voor mensen in Suriname om zich mee bezig te houden maar tegelijkertijd ook om af te stoten als het slecht gaat. Wel geven supporters vaak aan dat ze graag zouden willen dat Suriname een keer meedoet aan een WK. Een sterke natio zou volgens velen een mooie representatie zijn van de natie. Nationale trots kan door het voetbal tot uiting komen mits er een sterk team staat. Zoals Hunter (2003:414) het al beschreef bestaat er een *identity continuüm* waarin supporters zich bevinden. De meeste Surinaamse supporters bevinden zich momenteel op het zwakke gedeelte waar weinig sprake is van directe identificatie met de natie door het voetbal. De supporters geven aan dat dit gevoel waarschijnlijk veel sterker zou zijn als er echt gepresteerd zou worden. Dit toont de maakbaarheid aan van gevoelens van een nationale identiteit door middel van sport waar Rowe (2003:284) over schrijft. De kwaliteiten van natio bepalen hoe sterk de supporters het voetbal verbinden aan Suriname.

Wanneer zal het gaan gebeuren? Ga ik het meemaken? Natio naar het WK? Nee, waarschijnlijk niet meer in mijn leven.

Rishi

---

5. EMIPRISCHE BEVINDINGEN: MUZIEK

'EEN EERSTE LEVENSBEHOEFTE'

Vanuit uit de auto naast ons voor het stoplicht klinken de sitarklanken van hindipop. Onze eigen taxichauffeur draait de popmuziek op zijn eigen radio iets harder om dit te overstemmen. De straatverkoper die tussen de stilstaande en toeterende auto's doorloopt duwt door het open raampje een flyer voor een kasekofeest in mijn handen. Het is mijn eerste dag in Paramaribo en ik merk de alomtegenwoordigheid van muziek nu al.

Vanaf het eerste moment dat ik in Suriname kwam, merkte ik dat muziek overal leek te zijn. Auto's met kapotte ramen en vol deuken, maar wel met een speakerset die flinke *beats* naar buiten blaast. Zingende mensen op straat. Partybussen vol dansende mensen. Iedereen in de stad leek wel bezig te zijn met muziek. Wanneer ik een informeel gesprekje aanknoopte met iemand en vertelde over wat ik kwam doen, werd altijd enthousiast gereageerd. Door meerdere personen werd gesteld dat muziek voor Surinamers 'een eerste levensbehoefte' is. Iedereen had wel een mening over muziek. Dit maakt muziek in Suriname een ontzettend interessant onderwerp, maar door haar veelzijdigheid ook lastig in te perken. 'Populaire muziek' is immers een ontzettend breed begrip in Suriname.

Zoals Marcel Weltak (1990) omschrijft, is de Surinaamse muziek ontzettend divers doordat

de verschillende bevolkingsgroepen die Suriname rijk is allemaal hun invloed hierop hebben uitgeoefend. Kenneth Bilby (1999) stelt dat vanuit al deze invloeden een muziekstijl is ontstaan die als 'typisch Surinaams' kan worden aangemerkt. Ik moet hierbij opmerken dat er niet zozeer sprake is van één *fusion* van stijlen die als 'typisch Surinaams' kan worden aangemerkt, als wel van verschillende stijlen die naast elkaar bestaan en die allemaal als 'typisch Surinaams' gezien worden.

Kaseko is niet meer Surinaams dan Hindostaanse muziek of zo, hoor. Dan zou je zeggen dat een Creool meer Surinaams is dan een Hindostaan en dat is natuurlijk niet zo.

Daryll, kasekozanger

Tijdens dit onderzoek is gebleken dat de verschillende bevolkingsgroepen van Suriname naast elkaar leven, elkaar allemaal als Surinamers beschouwen, maar tevens onderlinge verschillen zien. Deze verschillen belichten de mensen zelf regelmatig. Er bestaan vooroordelen tussen de verschillende etnische groepen en men identificeert zich ook met de eigen etnische groep. Hoewel De Koning (2009) stelt dat men de Surinaamse samenleving niet vanuit een etnische lens dient te bekijken, blijkt dit in de praktijk hetgeen te zijn dat de Surinamers zelf wel doen. Het is dus van belang dit etnische perspectief niet volledig uit te bannen wanneer men de Surinaamse samenleving wil begrijpen, aangezien het ten grondslag ligt aan de houding van mensen in de maatschappij. Dit is terug te zien in het etnische karakter van de verschillende soorten populaire muziek.

Populaire muziek in Suriname is niet in één genre samen te vatten. Bij veel Hindostanen is hindipop populair, bij de meeste Javanen popjawa en bij het gros van de Creolen kaseko. Wanneer er *events* zijn van een van deze stijlen, worden deze ook vooral bezocht door mensen van de desbetreffende etnische groep. Er zijn daarnaast radiozenders van iedere etnische groep waar alleen "de eigen" muziek gedraaid wordt. De vraag rijst of er dan wel zoiets bestaat als populaire muziek zoals Hoop (2000:117) deze omschrijft: muziek waarmee de meeste mensen, gewild of ongewild, mee in aanraking komen.

In Suriname kan men besluiten om de radio slechts in te stellen op de zender die behoort tot de eigen etnische groep en heeft men de keuze enkel naar evenementen te gaan waar eveneens alleen deze muziek wordt gedraaid. Hierdoor is de kans klein dat ze ongewild met andere muziek in aanraking komen, zoals Hoop (2000) dit voorstelt. De vraag is echter of mensen inderdaad niet in aanraking willen komen met andere muziek zoals de etnische radiozenders zouden kunnen doen overkomen. In praktijk blijkt dat vooral jongeren dit juist wel graag willen. Er is een genre in opkomst dat met name jongeren inspireert. Jongeren van verschillende etnische achtergronden. In dit onderzoek wordt dit genre gekwalificeerd als Surinaamse popmuziek. Surinaamse popmuziek bevat als genre verschillende muziekstijlen en is dus ook geen officieel benoemd genre, maar het is een benaming voor verschillende soorten muziek die wij hebben gekozen omdat ze op een andere

manier dan slechts hun muzikale stijl bij elkaar horen. Het gaat bij Surinaamse popmuziek niet om de muzieksoort op zichzelf, maar het doel dat het dient. Het is muziek die voor alle etnische groepen bedoeld is, en die op grote schaal op verschillende radio- en tv-zenders wordt *gebroadcast*. Daarnaast is het de muzieksoort waarvan op dit moment de meeste festivals en feesten in Suriname worden gehouden. Deze festivals trekken een steeds groter en etnisch breed publiek. Qua bekendheid en populariteit past dit genre het meest bij de definitie van Hoop (2000). In Suriname zijn echter nog meer muzieksoorten die populair zijn onder grote groepen mensen, en met alleen een beschrijving van Surinaamse popmuziek zou een onderzoek over populaire Surinaamse muziek niet compleet zijn. Daarom zal in deze scriptie naast Surinaamse popmuziek ook kaseko aan de orde komen. Kaseko is als genre wel duidelijk af te bakenen. Het heeft herkenbare vrolijke en opzweepende ritmes met een zeer aanwezige trommel. Het is een stijl die dankzij de Afrikaanse slaven Suriname is binnengekomen en onder de Afrosurinamers nog steeds grote populariteit geniet. Deze Afrikaanse *roots* zijn terug te zien in de dans waarbij het draaien met de heupen van zowel mannen als vrouwen centraal staat. Wanneer ik mijn onderzoeksparticipanten vroeg welk genre ik moest bekijken wanneer ik 'typisch Surinaamse muziek' wilde onderzoeken, werd altijd als eerste naar kaseko verwezen.

Één nationale stijl die ons gaat binden is moeilijk hoor, maar ik zou het zoeken bij die kaseko omdat het te maken heeft met dans. Want mensen kunnen erop dansen en zelfs zonder dat er wordt gezongen, herkent iedereen het gelijk.

Deryll, kasekozanger

Hoewel in een later stadium benadrukt werd dat kaseko niet meer Surinaams was dan bijvoorbeeld hindipop, bleek dit toch iedere keer opnieuw de eerste keuze van mensen als het om 'echte' Surinaamse muziek ging. Vandaar dat deze scriptie eveneens onderzoek naar kaseko behelst. Ik ben op zoek gegaan naar een verklaring waarom deze muziek steeds genoemd werd, voor alle andere genres. In de volgende paragrafen zullen beide genres worden geduid. Het duiden van kaseko en Surinaamse popmuziek is echter complex, aangezien de genres meerdere lagen hebben en niet slechts omschreven kunnen worden door muzikale kenmerken te belichten. Belangrijker voor de *roots* van beide genres met betrekking tot dit onderzoek, is het kijken naar de sociale rol binnen de maatschappij en de doelgroep die ze aanspreken. Vandaar dat er een beschrijving zal worden gegeven van hun rol in de hedendaagse maatschappij en hierbinnen de rol die zij vervullen bij het ontstaan van noties van eenheid en nationale identiteit. Ik zal mijn bevindingen wat betreft Surinaamse popmuziek en kaseko in aparte paragrafen aan de orde laten komen en hen op het einde samenvoegen in een kritische noot, om op deze manier een zo compleet mogelijk beeld te schetsen

van populaire muziek in Suriname die de potentie heeft niet de etnische verschillen, maar juist de Surinaamse eenheid te benadrukken.

'WIJ KUNNEN FEESTEN ALS GEEN ANDER'

KASEKO IN ESSENTIE

Zoals gesteld is kaseko een muzieksoort die door veel mensen 'echt Surinaams' genoemd wordt. Een reden hiervoor is dat het een oude stijl is die de meeste Surinamers kennen. De vraag rijst echter of dit muziek is waar alle Surinamers zich mee kunnen identificeren. Hoewel in sommige interviews (met zowel Afrosurinamers als niet-Afrosurinamers) gesteld wordt dat dit wel degelijk zo is, zijn er ook mensen die zeggen dat het echt Afrosurinaams is, zoals hindipop Hindostaans is. Wanneer men deelneemt aan een kasekofeest, wordt duidelijk dat er inderdaad met name Afrosurinaamse gasten aanwezig zijn. In eerste instantie lijkt de sociale rol van deze muziek dus anders beschreven te worden dan in de praktijk de realiteit blijkt. Biddle en Knights (2007) stellen dat het bij muziek gaat om de noties die mensen hebben met betrekking hiertoe. Wanneer mensen zichzelf identificeren met muziek, en dit tot 'hun' muziek maken, dan kan dat zorgen dat deze muziek als nationale muziek wordt gezien; als muziek die behoort tot het lokale in plaats van het globale, en die hen eigenheid verschaft (Biddle en Knights 2007:2). Wanneer men over kaseko praat, wordt het inderdaad als 'hun' muziek gezien. Als muziek van alle Surinamers, die hen onderscheidt van anderen. Het brengt dus een gevoel van eenheid met zich mee wanneer mensen erover spreken, maar in praktijk blijkt dat er geen sprake is van etnische verscheidenheid op kasekofeesten. Dit lijkt tegenstrijdig, maar kan verklaard worden vanuit de essentie van kasekomuziek op zichzelf, zoals het volgende voorval illustreert:

Het zonovergoten grasveld dat normaal een leeg en statig Onafhankelijkheidsplein is, is veranderd in een wervelwind van mensen, muziek en kleuren. Bijna letterlijk. De gekleurde poeders vliegen rond door de lucht. Ze zijn een essentieel onderdeel van Holi Pagwa, een Hindostaans religieus feest dat in Suriname groots gevierd wordt. Om mij heen zie ik echter niet alleen Hindostanen maar ook veel Afrosurinamers, Javanen en de nodige stagiaires die iets van het feestgedruis willen meepikken. Er wordt volop gedanst op de muziek die de band op de mainstage verzorgt. "Hee" zeg ik tegen een Hindostaanse man die naast mij danst "Dit is toch kaseko?" "Ja natuurlijk, dit is toch een feestje?!".

Kaseko is feestmuziek. Dit is een essentieel onderdeel van kaseko dat het de potentie geeft mensen met elkaar te verbinden. Het feit dat het tijdens een Hindostaans feest wordt gedraaid, terwijl het van oorsprong Afrosurinaams is, is hier tekenend voor. Frith (1998:276) stelt dat muziek de mogelijkheid biedt grenzen te overschrijden. Het heeft de kracht verschillen onbelangrijk te maken. Dit zien we terug op deze feesten, waar mensen van verschillende bevolkingsgroepen aan deelnemen die gezamenlijk de feestdag vieren op kasekomuziek. Kaseko is met name geschikt om dit grensoverschrijdende gevoel van eenheid tussen de bevolkingsgroepen te creëren doordat het op meerdere manieren gekoppeld kan worden aan Suriname als natie, wat het eenheidsgevoel als gevolg van nationale trots kan vergroten. Ten eerste omdat het gekoppeld wordt aan het grootste nationale feest van het jaar: het eindejaarsfeest.

Als je echt het ultieme moment van eenheid in Suriname wil ervaren, moet je in December maar terug komen. Dan hebben we het eindejaarsfeest. Dat is óns feest. Het is het allergrootste feest in heel Suriname, en iedereen viert het samen. Er is geen enkel onderscheid meer. Alles is Sranan, alles is kaseko, en het is de mooiste tijd die je je kunt voorstellen.

Melvin, dirigent

Tijdens het eindejaarsfeest wordt in heel Paramaribo kaseko gedraaid in de straten. Iedereen komt naar dat feest en danst met elkaar. Dit geldt niet alleen voor mensen die in Suriname wonen, maar ook voor geëmigreerde Surinamers die veelal terugkeren voor dit meerdaagse feest. Op dat moment zorgt kaseko voor eenheid tussen de mensen. Het kan zorgen voor een gevoel van gemeenschappelijke identiteit. Identiteit is contextafhankelijk (Bauman 2007:124) en ontstaat vanuit een wisselwerking tussen het individu en hetgeen zich afspeelt in de buitenwereld (Hall 1996). De rol van kaseko als 'typisch Surinaamse' muziek waarmee iedere bevolkingsgroep zich kan identificeren, is eveneens contextafhankelijk en sterk verweven met het ontstaan van een nationale identiteit. Wanneer kaseko gedraaid wordt op bijvoorbeeld het eindejaarsfeest of Holi Pagwa, creëert het de context waarbinnen mensen zich identificeren met elkaar als Surinamers. Het is op dat moment dat kaseko wordt gezien als iets dat alle Surinamers verbindt, en de eenheid tussen hen wordt benadrukt doordat iedereen de muziek kent en er samen op danst. De rest van het jaar is dit anders. Kaseko wordt bijvoorbeeld niet gedraaid op de *mainstream* radiostations. Wel wordt het gedraaid op feesten van alle Surinaamse bevolkingsgroepen. Dit is interessant, omdat er bij een Hindostaans feest vrijwel uitsluitend Hindostanen aanwezig zijn. Wanneer er dan kaseko wordt gedraaid, zal men zich niet per se verbonden met andere bevolkingsgroepen, aangezien er geen andere groepen aanwezig zijn, maar wellicht wel met Suriname als natie, omdat kaseko als typisch Surinaams gezien

wordt. Kaseko wordt gezien als de muzieksoort die bij uitstek hoort bij Suriname maar de rol die het aanneemt voor de luisteraars verschilt per context. Dit is inherent aan muziek als uitingsvorm van (nationale) identiteit. Hetgeen het meest van belang is, is namelijk wat de toehoorder zelf hoort in deze muziek. De betekenis die zij eraan geven, is de rol die de muziek aanneemt (Peterson Royce 2001:539) hetgeen kan veranderen per situatie.

In mijn interview met hem, werd door radio- en televisieberoemdheid Henk van Vliet de treffende vergelijking met carnaval in Limburg getroffen: kasekomuziek bestaat altijd op de achtergrond. Je hoort het niet dagelijks op de radio, en men heeft het niet standaard opstaan, maar het is er. Op het moment dat er dan een groot evenement zoals het eindjaarsfeest of de wandelmars is, wordt echter alleen kaseko gedraaid. Net als bij carnaval in Limburg: dan is er geen plaats voor house, funk, pop, reggea of salsa. Dan is er de hoempapa waar iedereen op kan dansen en die iedereen meezingt. Zo is dat ook met kaseko. Het zit ín de mensen. Iedereen kent het, maar het hoort thuis op bepaalde gelegenheden. Op dat moment doet iedereen mee. Dan dansen mensen van verschillende groepen met elkaar. Deze feesten worden dan ook 'echt Surinaams' genoemd.

'SAMEN SCHUREN'

DANS IN KASEKO

Inherent aan het feesten is het samen dansen. Dit is essentieel voor een gevoel van verbondenheid en nationale identiteit tussen verschillende mensen. Dit gebeurt bij muziek en dans die door het hele land herkend en gebezigd worden. Een van mijn informanten stelde:

Alleen Surinamers kunnen kaseko dansen. Je moet het ook kunnen dansen! Als ik geen kaseko kan dansen dan gaat die sma [een meisje] zeggen van neeneenee. Ik kan wel goed zijn in R&B en Michael Jackson, maar als ik geen kaseko kan dansen...neeneenee.

Michael, student

Door een andere participant werd dit nader uitgelegd. Hij stelde dat het voor de buitenwereld een onbegrijpelijke dans is omdat er vaak het idee heerst dat het een seksuele dans is. Er wordt namelijk voornamelijk met de heupen gedraaid. Bij de wat meer opzwepende nummers begint ook het zogenaamde 'schuren' en 'wassen' onderdeel van de dans te worden, waarbij door de dames flink met de heupen word gedraaid tegen de mannen aan. Volgens mijn informanten is dit niet seksueel bedoeld, maar is dat wel wat veel buitenstaanders denken. Daardoor kunnen dan ook alleen Surinamers kaseko dansen. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Het feit dat er gesproken wordt over 'buitenstaanders' geeft aan dat er sprake is

van in- en uitsluiting, hetgeen onderdeel is van het ontstaan van noties van een nationale identiteit. De overeenkomsten tussen de 'eigen groep' worden benadrukt (Wodak 2009). Hij spreekt over 'common conceptions', ideeën van overeenkomsten tussen alle mensen uit de eigen groep (2009:4). In het geval van Suriname bestaat er het gevoel van een *imagined community* (Anderson 2006) waarin iedereen kaseko kan begrijpen en erop kan dansen.

Als op zo'n feest die kaseko wordt gedraaid, zie je iedereen daarop dansen. Ook die Javanen: je staat er versteld van hoe ze staan te dansen, alsof ze Afrosurinaams zijn! Surinamers zijn gewend naast elkaar te leven, zodat iemand die niet Afrosurinaams is, zich niet buitengesloten voelt maar zich gewoon één voelt met de Afrosurinamers en er lekker op kan losgaan.

Derek, Student

Naast het eenheidsgevoel dat het idee van kasekodans als *common conception* met zich meedraagt, brengt het samen dansen in praktijk eveneens gevoelens van verbondenheid met zich mee. De gedeelde passie voor kaseko brengt mensen bij elkaar op *events* waar zij samen dansen omdat mensen zelf betekenis kunnen geven aan deze muziek en dans (Peterson Royce 2001:539). Dans is een vorm van participatie waarbij men een gezamenlijke ervaring deelt en een gemeenschappelijk doel nastreeft: het genieten van de muziek en het moment. Deze participatie is van essentieel belang. Door met elkaar te zingen en te dansen, ontstaat er een gevoel van verbondenheid tussen de verschillende participanten. Er vormt zich een gemeenschappelijke ervaring als gevolg van deze muziek waarbij mensen samen dansen en zingen. Frith beschrijft dit als 'moving as one' (Frith 1998:43). Dansen is een sociale beleving waarbij de interactie met anderen groot is. Bij kasekodans is deze interactie van groot belang, het is namelijk een manier van dansen waarbij veel lichamelijk contact komt kijken. Het kan hierbij het 'schuren' tussen twee personen zijn, maar ook met meerdere mensen in een kring met de heupen draaien komt veel voor.

Sommige muziek heeft een soort van luisteraspect. Je zet het thuis op, je luistert, je voelt je goed. Het doet iets met je soul, begrijp je. Sommige muziek heeft iets waardoor je erop wil dansen. Binnen die dans heb je verschillende categorieën. Als je naar disco luistert, dans je bijvoorbeeld op een bepaalde manier, bij salsa dans je anders. Ze wekken bepaalde dingen in je op. Zo ook die kaseko. Iedereen wil dansen op kaseko. Het is zwoel en sexy. Echte Surinamers weten echter wel: je mag schuren maar je moet je gedragen. Wij kennen die kaseko, wij voelen die kaseko. Dat maakt kaseko anders voor ons. Wij kunnen ons gedragen, mensen die het niet voelen denken alleen aan seks.

Michael, student

Surinamers zien deze zwoele dans dus niet als seksueel, waardoor er ook geschuurd en geschud kan worden met mensen die men niet kent. Dit zorgt voor een gezamenlijke beleving die een eenheidsgevoel creëert. De manier waarop gedanst wordt geeft uiting van een gevoel voor muziek en ritme die volgens de Surinamers eigen is aan Surinamers, en niet aan andere bevolkingsgroepen. Op dat moment wordt er dus een onderscheid gemaakt tussen Surinamers en niet-Surinamers in plaats van tussen de etnische groepen binnen Suriname.

Dit sluit aan bij de theorie van Frith (2007) dat dans een uiting kan zijn van nationale identiteit. Door een nationale identiteit als een ideaalbeeld te zien van wat Surinamers eigenlijk zouden willen zijn, kan dans gezien worden als een middel om dit beeld tastbaar te maken. Men kan uiting geven aan deze gevoelens door samen te dansen (Frith 2007:308) op kaseko. Dat kaseko zich meer leent voor het uiting geven aan noties van een nationale identiteit dan andere genres is naast het vrolijke en feestelijke karakter van de muziek op een tweede aspect terug te voeren: de taal waarin er gezongen wordt.

'HIER HOOR JE ÉCHT SURINAAMS'

HET BELANG VAN SRANAN IN KASEKO

Zoals al eerder gesteld is er in Suriname sprake van twee hoofdtalen: het Nederlands en het Sranan. Het Nederlands is de wettelijke voertaal die men spreekt op de werkvloer, tijdens officiële bijeenkomsten en waarin het onderwijs wordt gegeven. Sranan is 'de taal van het volk'. Een taal die uit de tijd van de slavernij stamt en die zich steeds verder ontwikkeld heeft tot een taal die iedereen spreekt en waarin alle Surinamers zich herkennen. Dit geldt zelfs voor de nieuwe migrantenstroom uit China. Deze Chinezen spreken geen Nederlands maar wel Sranan. Het wordt met deze reden veelal omschreven als 'onze onofficiële moedertaal' of 'Het Surinaams'. Deze benaming brengt op zichzelf al nationale trots met zich mee. Het feit dat juist deze taal door iedereen gesproken wordt – in tegenstelling tot het officiële Nederlands – zorgt voor een verbindende rol voor het Sranan. Sranan kan gezien worden als een vorm van banaal nationalisme zoals Gellner (2010) dit omschrijft. Het is ontstaan vanuit de bevolking zelf en zorgt voor een gevoel van eenheid tussen de verschillende etnische groepen in Suriname.

Het belang van Sranan als middel om voor eenheid te zorgen is een tweede zeer belangrijke verklaring voor de populariteit van kaseko. De twee andere grote etnische genres, namelijk hindipop en popjawa, worden respectievelijk in het Hindi of Javaans gezongen. Dit zorgt ervoor dat deze genres minder toegankelijk zijn voor andere bevolkingsgroepen omdat zij deze talen niet beheersen. Kaseko wordt echter altijd in het Sranan gezongen, wat tot gevolg heeft dat iedereen de teksten

begrijpt. Michael legde mij uit dat kaseko vroeger veelal werd gebruikt door slaven om elkaar geheimen te vertellen die de slavendrijver niet mocht verstaan. De gemeenschappelijke taal was hierbij van groot belang, omdat slaven van andere plantages deze taal ook begrepen, maar de slavendrijvers niet. Dit toont het belang van taal als middel van in- en uitsluiting. Het benadrukken van de verschillen met anderen, zorgt voor een wij/zij gevoel dat ten grondslag ligt aan een gevoel van eenheid tussen mensen van een bepaalde groep (Wodak 2009). Al ten tijde van de slavernij had het gebruik van Sranan een gevoel van verbondenheid tussen verschillende Surinamers tot gevolg, en dat is heden ten dage nog steeds het geval. Er is sprake van een *imagined community* van iedereen die deze taal spreekt. Dit is met name het geval omdat de bevolking zelf deze taal is gaan ontwikkelen, naast de officiële taal vanuit de overheid. Dit zorgt voor een extra sterke verbondenheid tussen de verschillende mensen die Surinaams spreken.

In kaseko wordt regelmatig over het gezamenlijke verleden van de slaventijd gezongen, wat eveneens de nadruk legt op de eenheid tussen de verschillende Surinamers. Wel moet gezegd worden dat dit laatste met name geldt voor de klassieke kaseko. De meeste nieuwe liedjes gaan over de pracht van Suriname en haar inwoners en het echte Surinaamse feesten. Deze teksten zorgen voor gevoel van nationale trots omdat het mooie van Suriname wordt benadrukt en daarnaast over 'Surinamers' als één volk wordt gezongen. In de teksten worden etnische verschillen minder belangrijk gemaakt. Het effect van deze teksten is daarnaast extra groot omdat ze in de gemeenschappelijke taal worden gezongen; de taal die iedereen in Suriname verbindt. Wanneer mensen samen Sranan zingen ontstaat er een gevoel van verbondenheid met elkaar en met de natie, omdat dit een middel is dat hen definieert als Surinamers. Wanneer de rol van kaseko in de maatschappij zou worden samengevat, kan met stellen dat de beleving van kaseko zorgt voor een gevoel van eenheid. Mensen herkennen kaseko *beats*, kennen het kasekogevoel, weten hoe ze erop moeten dansen – en doen dit ook. Het feit dat kaseko een van de oudste genres is in Suriname, in combinatie met de vrolijke en opzweepende klanken en de in Sranan gezongen herkenbare teksten, zorgen dat kaseko op feesten inherent is aan een gevoel van identificatie met Suriname, nationale eenheid en trots.

'SURINAME KAN ZO VEEL BETER'

SURINAAMSE POPMUZIEK IN ESSENTIE

Waar kaseko 'echt Surinaams' wordt genoemd omdat het een heel oud genre is dat in het Surinaams gezongen wordt, is het 'echt Surinaamse' karakter van Surinaamse popmuziek van een hele andere orde. Wanneer men over kaseko spreekt als genre voor alle Surinamers, zegt men dat de etnische

verschillen niet van belang zijn omdat iedereen samen kan dansen. Wanneer kaseko op nationale feesten wordt gedraaid, is dit zeker het geval. In het dagelijks leven blijft kaseko echter muziek waar vooral Afrosurinamers naar luisteren. Op die momenten overstijgt het de etnische grenzen dus niet. Surinaamse popmuziek daarentegen stelt dat de verschillen juist heel erg aanwezig zijn. Mensen die bezig zijn met dit genre stellen veelal dat kaseko wel degelijk een etnisch genre is, zoals alle grote genres in Suriname. Surinaamse popmuziek is een genre dat ontstaan is uit de bewustwording van deze verschillen, en probeert hier iets aan te doen. Dit is een belangrijk verschil ten opzichte van kaseko, waarbij de verschillen in feite niet worden erkend.

Zoals al eerder gezegd bevat Surinaamse popmuziek veel verschillende muziekstijlen. Wat deze stijlen verbindt, is met name de boodschap die de muziek tracht uit te dragen. Wanneer ik mensen vroeg naar eenheid in Suriname, werd in eerste instantie meestal verwezen naar het feit dat in het centrum van Paramaribo een synagoge en een moskee pal naast elkaar gebouwd zijn. Deze gebouwen geven volgens velen de tolerantie van de Surinamers aan, en tonen aan dat er geen sprake is van onderlinge verschillen. Wanneer ik echter dieper kon doorvragen, bleken deze sentimenten echter vooral aan de oppervlakte te gelden. Veel van mijn informanten stelden dat er wel degelijk grote verschillen zijn tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Er is sprake van vooroordelen en volgens sommigen zelfs van discriminatie. Surinaamse popmuziek is ontstaan vanuit het idee dat hier iets aan gedaan dient te worden. Het doel is een muziekstijl te creëren die alle Surinamers aanspreekt en die kan zorgen voor eenheid onder de bevolking. Een soortgelijke situatie is terug te zien in Sint Maarten waar radio DJ's met behulp van calypsomuziek mensen proberen op te roepen zich sterk te maken voor *'the new Jerusalem'*; een nieuwe ideale samenleving (Guadeloupe 2009).

In Suriname is deze ideale samenleving volgens velen – met name jongeren – een samenleving waarin alle Surinamers gelijk zijn. Artiesten binnen de Surinaamse popmuziek proberen hieraan bij te dragen. Dit gebeurt op verschillende manieren. Er zijn artiesten die de schoonheid van Suriname en haar volk benadrukken om zo saamhorigheid te creëren maar er gebeurt ook het tegenovergestelde: het aan de kaak stellen van maatschappelijke problemen in de hoop zo een verschil te maken. Een voorbeeld van dit laatste is het nummer '10 koeien en een nieuwe Zündapp' van Scrappy W. Scrappy zingt hier over een creoolse jongen die verliefd is op een Hindostaans meisje. Haar familie verbiedt echter een huwelijk omdat hij 'maar een neger' is. Uiteindelijk wordt het meisje hiervan zo ongelukkig dat ze zelfmoord pleegt. Op het moment dat het nummer uitkwam, werd het door veel mensen uit de Hindostaanse gemeenschap met veel kritiek ontvangen. Ze vonden het beledigend en kwetsend. Het lied werd van de meeste radiozenders gebannen, en Scrappy had nergens meer optredens. "Maar" zo vertelde hij me "op een gegeven moment hoorde ik mijn nummer toch weer op de radio. Ik heb het gebaseerd op iets wat mijn neef en zijn geliefde echt is

overkomen. Het is echt, en mensen weten dat. Daarom wordt het nu wel weer gedraaid. Mensen worden langzaam wakker."

Dit wakker worden ligt ten grondslag aan de Surinaamse popmuziek. Er is sprake van een proces van bewustwording waarin mensen een verandering willen zien in Suriname. Steeds meer – vooral jonge – mensen willen Suriname als een echte ideale samenleving zonder discriminatie.

Jongere artiesten zoals Enver of Scrappy zijn het soort artiesten zijn artiesten waar de meeste jongeren naar luisteren. Vanwege de opvoeding door de oudere generatie zijn we grootgebracht met het idee van: "ik ben Hindostaan dus ik luister alleen Hindostaanse muziek". De oudere generatie zit daar nog een beetje in vast. De jongere generatie denkt er gelukkig heel anders over. Dit zie je ook terug in de opvoeding van nieuwe baby's.

Derek, student

In feite is er sprake van een zoektocht naar een nationale identiteit, zoals Bauman (2007) dit omschrijft. Men wil een nationale identiteit en een gevoel van saamhorigheid tussen alle Surinamers kunnen ervaren. Surinamers zijn namelijk ontzettend trots op hun land, iets waarvan de enorme Surinaamse pophit 'Mi lobi SU' en de bijbehorende 'I love SU'-shirts die op elke straathoek te zien zijn, getuigen. De overbrugging van de etnische verschillen zou het land nog mooier kunnen maken. Dat is althans het gevoel dat bij veel Surinamers overheerst. In eerste instantie met name bij de jongeren, van waaruit Surinaamse popmuziek is ontstaan, maar tegenwoordig blijken ook traditioneel opgevoede mensen van de oudere generatie open te staan voor deze sentimenten. Dat is ook terug te zien aan de grootschaligheid van de Surinaamse popmuziekevents en de stijgende populariteit van *mainstream* radiozenders.

Neem bijvoorbeeld Damaru, die heeft zelfs een hit gescoord in Nederland [tuintje in mijn hart]. Driekwart van de bevolking luistert wel naar Damaru. Hij is een artiest waarvan zijn muziek mensen bij elkaar brengt. Elke groep heeft zijn eigen muziek waar hij naar luistert, maar de popmuziek is muziek voor iedereen en dat is heel populair.

Richard, gitarist in een *allround* band

'WE LATEN HOREN WAT WE KUNNEN ZIJN'

DE ROL VAN DE RADIO VOOR SURINAAMSE POPMUZIEK

De populariteit van Surinaamse popmuziek komt voor een groot deel vanwege de aandacht die eraan wordt besteed op radio. Zoals eerder gesteld zijn de meeste radiozenders in Suriname etnisch van

oorsprong. Er zijn enkele uitzonderingen op deze regel waarbij een breed scala aan muziek wordt gedraaid, met als belangrijkste Radio 10 *magic FM*. Op deze zender wordt de muziek gedraaid die mensen aanvragen en die populair is onder verschillende bevolkingsgroepen. Het belang van Radio 10 boven andere zender komt vooral voort uit het feit dat zij een van de zes zenders zijn die in de auto ontvangen kunnen worden. Aangezien in Suriname mensen meestal de auto nemen vanwege de hitte en binnen de stad vaak lang stil staan, zorgt dit voor een groot aantal luisteraars.

Het doel van Radio 10 is om luisteraars uit alle lagen van de bevolking te krijgen en hiermee het belang van Suriname als nationale eenheid onder de aandacht te brengen. Annette Hamilton (2002) omschrijft in *'The national picture'* de rol die media in Thailand heeft gespeeld bij het creëren van een nationale culturele identiteit. Ze stelt dat de radio de verschillen met andere groepen (met name Westerse blanken) weet te benadrukken en op deze manier voor eenheid tussen de mensen probeert te zorgen (Hamilton 2002:152). In Suriname gebeurt dit op een andere manier dan in Thailand, waar de regering de media opdracht heeft gegeven Thailand naar haar inwoners af te beelden als een uniek land ten opzichte van de rest van de *'unstable, ambiguous and uncertain'* wereld (Hamilton 2002:153). In Suriname wordt het unieke karakter van Suriname op de radio bevestigd door het benadrukken van de sterke kanten van het land. Een van die krachten is de Surinaamse muziek, waarbij de nadruk op de kwaliteit van deze nummers wordt gelegd. Dit geldt bij de *mainstream* zenders zoals Radio 10 voor de klassieke genres, maar des te meer voor de modern klinkende Surinaamse popmuziek. Met deze muziek zetten zij zich niet af tegen 'Westerse blanken', maar gebruiken zij juist hun muziek om er vervolgens hun eigen Surinaamse *sound* aan te geven. Dit is de reden dat het groots *broadcasten* van Surinaamse popmuziek een middel is voor deze zenders om een breed publiek te trekken en tegelijkertijd een boodschap van nationale trots en eenheid uit te dragen.

De radio is voor ons heel belangrijk. We krijgen zo inspiratie van buitenlandse artiesten zoals Beyoncé en daarmee kunnen we onze eigen muziek beter maken. Als onze liedjes dan op de radio komen, komen er veel meer mensen naar onze optredens. Veel mensen luisteren naar de Surinaamse radio, daarom is het belangrijk dat je iet maar één soort muziek hoort. Anders leren mensen nooit iets nieuws.

Tanja, studente conservatorium en zangeres

Van groot belang voor Radio 10 is de Suripoku hitshow; een recente ontwikkeling op deze zender, waarbij de top 10 Surinaamse liedjes wordt afgespeeld. In deze top 10 is ruimte voor kaseko, popjawa en hindipop, maar de nadruk wordt vooral gelegd op Surinaamse popmuziek. *"Dat spreekt nou eenmaal echt de meeste luisteraars aan"* aldus DJ Ralph Wondel. Bij Radio 10 blijkt deze hitshow

steeds meer trouwe luisteraars te krijgen, en op de site neemt het aantal stemmers voor de top 10 toe. Dit resulteerde in het creëren van de Suripoku *awards*, waarbij de nadruk wordt gelegd op de Surinaamse popartiesten en vooral op hoe trots Suriname kan zijn dat ze zulke artiesten voortbrengen. Het evenement werd dit jaar voor de derde keer gehouden, en het bezoekersaantal stijgt ieder jaar.

'JE HEBT EEN PODIUM VOOR JE BOODSCHAP'

DE POPULARITEIT VAN ARTIESTEN EN *EVENTS* BINNEN SURINAAMSE POPMUZIEK

Het publiek begint te juichen terwijl het filmpje van Kenny B verschijnt. Hij heeft zojuist de Suripoku award voor beste Surinaamse poku [liedje] van het jaar gewonnen, maar kan er helaas niet bijzijn deze in ontvangst te nemen. Als mensen hier teleurgesteld over waren, weten ze het goed te verbergen. De vrouwen achter ons zetten het op een schreeuwen en springen op hun stoel. De presentator lacht: "Inderdaad dames, deze man is de belangrijkste artiest van het jaar".

Dat Kenny B inderdaad een van de bekendste artiesten van het moment is, merkte ik toen ik met de popartiest door de stad reed. Mensen renden op onze auto af, juichten als we voorbij kwamen en de bediening in het restaurant voorzag ons met trillende handen van onze Parbo biertjes. Zelf was de Surinaamse superster uitermate rustig terwijl hij me vertelde over zijn nieuwste hit Paramaribo-o-o, waarin hij zingt over de liefde voor de hoofdstad en Suriname in het algemeen. "Muziek is *dé manier om de eenheid tussen alle Surinamers te creëren waar iedereen zo naar op zoek is*". Kenny B gebruikt zijn rol als bekende Surinamer om eenheid te prediken. "Ik heb een podium, dat moet ten goede gebruikt worden voor ons mooie land. Mi lobi SU [ik hou van Suriname], dat zing ik niet voor niks". Zijn enorme populariteit geeft aan dat er oor is voor zijn muziek en zijn boodschap. Wanneer hij een optreden heeft, zijn er mensen van alle verschillende bevolkingsgroepen aanwezig. Dit geldt niet alleen voor Kenny B, maar voor alle Surinaamse popartiesten. Het doel om een breed publiek te trekken en zo voor saamhorigheid te zorgen, reflecteert zich in de grootschalige *events* zoals de Suripoku *awards* en bijvoorbeeld de Digicel 4G party. Optredens van popartiesten worden door een steeds grotere publiek bezocht, en er wordt veel geld geïnvesteerd om het genre groter te maken.

De Digicel 4G party is hiervan een voorbeeld. Digicel is één van de twee grootste aanbieders van mobiele telefonie en internet in Suriname. Op hun evenement kwamen 3000 mensen af,⁵ wat getuigt van de grote populariteit van de muziek, maar ook van de boodschap. Digicel brengt namelijk

---

⁵ <http://eventsinsuriname.com/digicel-4g-launch/>

ook de boodschap over hun nieuwe 4G: in alle districten, voor alle Surinamers. De boodschap van de muziek komt overeen met de boodschap van de sponsors, en deze boodschap wordt dan ook veel genoemd tijdens de *events*. Of mensen bewust bezig zijn met deze boodschap tijdens zulke evenementen blijft de vraag. Wat opvalt, is dat men vooral bezig is samen te genieten en te dansen. Wat dit betreft is er een overeenkomstigheid met kaseko aanwezig: dans die zorgt voor een eenheidsgevoel. Frith's (2009) beschouwing van dans als uiting van nationale identiteit is bij Surinaamse popmuziek wellicht extra voelbaar omdat bij deze evenementen mensen echt aanwezig zijn voor de liefde voor de muziek die zij samen delen, en niet voor het feest op zichzelf, zoals bij kaseko het geval is. De teksten over nationale trots en eenheid worden extra kracht bijgezet door het gezamenlijk dansen en zingen van alle verschillende mensen.

KRITISCHE NOOT

Zoals in het begin gesteld, dient het hoofdstuk over Surinaamse populaire muziek geconcludeerd te worden met een kritische noot. Ten eerste zal hierbij een korte vergelijking worden gemaakt tussen de twee beschreven genres. Daarnaast behoort het element 'tijdelijkheid' beschouwd te worden.

Wanneer men naar de verschillen tussen kaseko en Surinaamse popmuziek kijkt, is het opvallendste en tevens belangrijkste verschil de *roots*. Waar kaseko een zeer oud genre is dat mensen met name bindt door de taal en de feesten waarop het gedraaid wordt, is popmuziek een nieuwe uitvinding waar mensen naar luisteren en aan deelnemen vanwege de muziek *an sich*. Kaseko zit diepgeworteld in het Surinaamse volk, en altijd op de achtergrond aanwezig. Popmuziek is aanwezig op de voorgrond, door de grootschalige *events* die het hele jaar door worden gehouden – dus niet alleen op nationale feestdagen – en de radiostations die het uitzenden. In eerste instantie is er dus sprake van een duidelijk verschil, maar beide genres komen daarnaast in een belangrijk onderdeel overeen: ze hebben de kracht mensen te binden en nationale trots onder Surinamers van alle bevolkingsgroepen teweeg te brengen. Dit gebeurt met name op *events* waar men samen danst en zingt. Deze interactie, het '*moving as one*' (Frith 1998:43) is essentieel voor het creëren van noties van eenheid en het overstijgen van grenzen. Hier dient dan ook kritisch naar gekeken te worden.

Eenheid en nationale trots zijn van tijdelijke aard. Men is zich niet continu bewust van het "Surinamer-zijn". Nationale identiteit is niet iets dat in het dagelijks leven de boventoon voert voor de gemiddelde Surinamer. Zoals Cohen (2008) al stelde: nationale identiteit is contextafhankelijk. In de context van het dagelijks leven zijn mensen meestal niet bezig met de nationale identiteit. Deze gevoelens komen pas naar boven op het moment dat ze – bijvoorbeeld – deelnemen aan een muziek-evenement waarbij hier de nadruk op wordt gelegd:

Wie kunnen het beste dansen?

Surinamers!

Waar zijn we trots op?

Suriname!

Het gevoel van eenheid en nationale trots dat gecreëerd wordt tijdens deze evenementen wordt niet zondermeer mee naar huis genomen. Thuis en in de auto kan men wel naar Surinaamse popmuziek luisteren, en wanneer men wil de boodschap van eenheid in Suriname op die manier meekrijgen, maar dit is minder sterk dan tijdens het *event*. De emoties die vrijkomen bij het dansen zoals omschreven door Frith (2009) en Peterson Royce (2001), ontbreken in de privésetting. De kracht van de boodschap van popmuziek is hierdoor minder sterk. Hier komt bij dat bovendien niet de hele Surinaamse bevolking dit gevoel van eenheid nastreeft. De populariteit van popmuziek en haar boodschap is bezit wel een groeiende populariteit, maar dit geldt lang niet voor alle Surinamers. Mijn Hindostaanse buurman had zijn radio standaard ingesteld op een Hindostaanse zender: *“Daar hou ik gewoon van, ik hoef die nieuwigheid niet. Mensen moeten zich gewoon met zichzelf bemoeien”*. Dus hoewel kaseko en popmuziek de kracht hebben bewustwording, eenheid en noties van een nationale identiteit te creëren, doet men er verstandig aan deze kracht niet te overschatten.

---

6. CONCLUSIE EN DEBAT

In deze conclusie hebben wij naast een aparte conclusie voor zowel voetbal als muziek, ook een gezamenlijke conclusie ingesloten. We zullen hiermee beginnen om onze aparte conclusies in te leiden.

In eerste instantie hebben we onze thema's gekozen omdat voetbal en populaire muziek beiden toegankelijk zijn voor iedereen en omdat het middelen zijn die emoties oproepen bij mensen. Dit maakt beide thema's goed te vergelijken. Tegelijkertijd blijkt uit de praktijk dat voetbal en populaire muziek anders benaderd worden. Populaire muziek is moeilijk te definiëren en iedereen geeft er een andere invulling aan. Voetbal is een duidelijk afgebakend gebied waar mensen van houden of niet. Vooral mannen zijn met voetbal bezig. Dit heeft onze manier van onderzoeken ook beïnvloed. Het onderzoek naar muziek is in eerste instantie grotendeels gevormd door interviews met experts, terwijl de rol van voetbal juist het best door participerende observatie kon worden bekeken. Uiteindelijk hebben we beide technieken voor allebei de fenomenen gebruikt, maar dan wel in een andere volgorde.

Het grootste verschil lag echter niet in de methoden, maar was inhoudelijk. Muziek – en dan vooral Surinaamse popmuziek – is zich heel erg aan het ontwikkelen en wordt een steeds sterker middel om mensen te verbinden met elkaar en om etnische verschillen te overstijgen. Hier is men

bewust mee bezig, wat bijvoorbeeld te zien is aan het groeiende aantal artiesten en grootschalige muziek*events* die zich bezighouden met binding. Bij het voetbal is dit op het moment echter minder het geval. Het voetbal is onder andere gestagneerd door historische ontwikkelingen, overname van clubs door rijke eigenaren en verkeerd beleid bij de clubs. Hierdoor leeft het op een andere manier in de samenleving dan populaire muziek. Aan voetbal wordt bijvoorbeeld minder aandacht besteed in de media dan aan populaire muziek en muziek*events*.

Naast verschillen zijn er ook overeenkomsten op te merken tussen onze beide onderzoeksonderwerpen. Zo zorgen muziek en voetbal beiden voor saamhorigheid onder het publiek. Ze verbinden mensen met elkaar omdat ze samen een gedeelde ervaring meemaken en omdat ze samen een leuke tijd willen hebben. Het samen juichen voor voetbalteams of popartiesten zorgt voor verbroedering en kan etnische grenzen overstijgen.

Een andere overeenkomst is de grote rol die tijdelijkheid in onze onderzoeken speelt. De gedeelde belevingen van het publiek zorgen namelijk voor een tijdelijke ervaring. De etnische verschillen zitten nog diepgeworteld binnen de Surinaamse samenleving. Bij de jongere generatie is dit aan het veranderen. Velen van hen willen de etnische grenzen overstijgen. Er zijn verschillende middelen die hen daarbij kunnen aanmoedigen, en popmuziek is hiervan een uitgesproken voorbeeld. Voetbal op het eerste gezicht wat minder maar tegelijkertijd brengt het mensen wel samen. Dit gebeurt op een andere manier omdat mensen niet bewust bezig zijn met interetnisch contact. Het is minder duidelijk aan de oppervlakte, maar door de gedeelde passie van voetbal komen mensen toch bij elkaar en heeft het wel de mogelijkheid etnische grenzen te overstijgen.

6.1 VOETBAL

Zoals eerder in verschillende theorieën is vermeld, is voetbal een middel dat de mogelijkheid bezit om mensen bij elkaar te brengen. In Suriname is dit terug te zien onder de supporters. Het geeft mensen een onderwerp om over te praten, iedere Surinamer die je aanspreekt heeft wel een mening over het Surinaamse voetbal. Wanneer supporters samen naar wedstrijden kijken zorgt dit onderling voor een gevoel van verbondenheid. Dit is wat Chalip (2006) ook benadrukt. Het samen kijken naar voetbal is iets dat sport slechts als lichamelijke activiteit overstijgt. Etnische verschillen kunnen op dat moment minder belangrijk zijn door het gevoel van verbondenheid tussen supporters. Op deze manier kan voetbal mensen verbinden met elkaar ongeacht etnische afkomst. Uit de empirische bevindingen is gebleken dat supporters zich door het districtsvoetbal identificeren met het district waar zij vandaan komen. Het districtsvoetbal kan ervoor zorgen dat mensen binnen de districten in beweging komen en kan zo een gevoel van bewustwording omhoog brengen dat iedereen uit

dezelfde regio komt. Daarbij worden supporters fanatieker wanneer het team dat zij aanmoedigen speelt tegen een team vanuit een ander district. Er kan dan een wij/zij gevoel ontstaan. Tegelijkertijd zorgen deze voetbalwedstrijden er ook voor dat mensen uit het hele land elkaar tegenkomen. Dit kan op zijn beurt weer zorgen voor bewustwording dat ieder uit een andere regio komt, maar tegelijkertijd wel uit hetzelfde land. Het Sranan is een bindende factor onder Surinamers doordat iedereen de taal spreekt en de taal ook vanuit hen zelf komt en levendig wordt gehouden. Voetbal heeft de kracht om mensen te verbinden met plaatsen en kan noties van een regionale en/of nationale identiteit teweeg brengen in Suriname. Tijdens de processen van identificatie met de regio en natie speelt etnische afkomst nauwelijks een rol. Kanttekening hierbij is wel dat sommige steden worden gedomineerd door een etnische groep. Als we kijken naar de stad Moengo en het bijbehorende Intermoengo Tapoe dan zien we hier vooral inwoners van Afrosurinaamse komaf. De supportersgroep bestaat dan ook vooral uit deze etnische groep. Dat etnische afkomst een rol speelt tijdens regionale identificatie is dus niet helemaal uit te sluiten. Aan de hand van mijn empirische bevindingen heb ik laten zien dat voetbal een middel kan zijn dat leidt tot identificatie met het district of tot identificatie met de natie. Etnische afkomst speelt nauwelijks een rol tenzij er conflicten opspelen binnen de voetbalwereld tussen verschillende bevolkingsgroepen. Wanneer dit het geval is, is men geneigd zich te scharen achter de standpunten van de eigen etnische groep. Zoals Cohen (2008) al heeft beschreven, kunnen door etnische spanningen identificatie met de regio en/of natie op de achtergrond raken. Als gevolg kunnen deze spanningen het proces van natievorming beïnvloeden doordat de voetbalsupporters zich minder herkennen in een regionale en/of nationale identiteit.

Belangrijk om in beschouwing te nemen aan de hand van dit onderzoek is het volgende. Sport kan functioneren als een middel dat zorgt voor gevoelens van een gemeenschappelijke identiteit en verschaft bijvoorbeeld een reden voor onderlinge solidariteit (Lever 1995:14). Met dit standpunt zijn veel onderzoekers, waaronder ik zelf, het mee eens. De identificatie van Surinaamse voetbalsupporters met hun district en/of natie laat precies datgene zien dat sport teweeg kan brengen. De supporters kunnen zich verbonden voelen met een plek. Sociale verschillen tussen mensen spelen op dat moment een ondergeschikte rol omdat de gezamenlijke beleving van de sport tijdelijk de emoties overneemt. Echter, acht ik het van belang om in te zien dat sport ook de mogelijkheid heeft om mensen te verdelen. Sport brengt veel emotie en passie met zich mee. Denk aan het aanmoedigen van spelers maar ook aan het fanatisme van de spelers zelf. 'Kleine conflicten' kunnen uitlopen tot grotere conflicten doordat er veel emotie in het spel is. In Suriname is dit bijvoorbeeld te zien aan de wisselwerking tussen spelers en voorzitters. Het komt voor dat er kleine geschillen ontstaan wat betreft loon of andere afspraken. Dit soort geschillen kunnen door de supporters heel erg opgeblazen worden. In eerste instantie kan dit komen door de emoties die

vrijkomen tijdens een voetbalwedstrijd, wat ervoor kan zorgen dat supporters emotioneler reageren dan ze 'in een realistische situatie' zouden doen. In tweede instantie kan dit komen doordat deze geschillen meestal een etnische lading hebben. Zoals eerder vermeld worden mannen van Hindostaanse komaf vaak gezien als de rijkelui, terwijl de mannen van Afrosurinaamse komaf op het veld staan. Het kan extra spanning met zich meebrengen tussen de verschillende bevolkingsgroepen wanneer er sprake is van kleine conflicten. Hiermee wil ik aantonen dat het niet zo zwart-wit is als het lijkt. Voetbal kan zorgen voor verbroedering tussen de verschillende bevolkingsgroepen en kan zorgen voor identificatie met de regio en/of natie, maar tegelijkertijd kan het mensen ook verdelen als er conflicten opspelen. Aan de ene kant worden sociale grenzen minder belangrijk binnen de sport omdat er een emotionele ervaring wordt gedeeld. Aan de andere kant kunnen deze grenzen juist ook duidelijk benadrukt worden door verschillen tussen mensen die opspelen binnen de sportwereld.

6.2 POPULAIRE MUZIEK

Wanneer men kijkt naar de manier waarop muziek*events* kunnen bijdragen het overstijgen van etnische grenzen en aan noties van nationale identiteit in Suriname, dienen verschillende voorwaarden in acht genomen te worden. Zoals gebleken uit de eerder behandelde theorieën en de empirie, hebben populaire muziek en de evenementen die hierbij horen de potentie om te zorgen voor eenheid tussen verschillende mensen. Dit geldt ook voor Suriname, waar bepaalde muziek kan zorgen dat mensen van verschillende etnische groepen zich met elkaar verbonden voelen als één volk. Echter, niet ieder populair genre kan deze gevoelens teweeg brengen. Er zijn mijns inziens drie voorwaarden waar muziek aan moet voldoen, alvorens noties van een nationale identiteit en overstijging van etnische grenzen mogelijk te maken.

Ten eerste is het van belang dat verschillende mensen zich in het genre herkennen. Dit lijkt vanzelfsprekend; het is immers niet mogelijk eenheid te creëren wanneer te weinig mensen zich thuis voelen bij de muziekstijl. In het geval van Suriname ligt het echter niet zo simpel. De etnische verscheidenheid van de bevolking wordt in feite weerspiegeld in de meeste muzikale genres. De meeste populaire muzieksoorten behoren van oorsprong tot een bepaalde etnische groep, en tegenwoordig worden bij het beluisteren van deze genres nog steeds dezelfde bevolkingsgroepen oververtegenwoordigd. Zo is hindipop een Hindostaans genre, en zijn er vrijwel geen Afrosurinamers of Javanen die zich hierin zullen herkennen. Er zijn slechts twee genres in Suriname waarin iedere Surinamer zich thuis zou kunnen voelen: kaseko en Surinaamse popmuziek. Beiden echter om een andere reden. Kaseko is een zeer oud genre dat op alle nationale feesten gedraaid wordt. In de teksten wordt de nadruk gelegd op de schoonheid van Suriname en haar inwoners. Het gezamenlijk

zingen van deze teksten op feestdagen voor alle bevolkingsgroepen, zorgt per direct voor een gezamenlijk wij-gevoel. Het feit dat op kaseko veel gedanst wordt draagt hieraan bij, doordat het de gedeelde beleving vergroot. Kaseko zorgt dat men zich 'Surinaams' voelt doordat mensen zich thuis voelen bij de *beats*, de dans en de teksten die al jarenlang een onderdeel van de Surinaamse samenleving zijn. Het belang van teksten is ook terug te zien bij Surinaamse popmuziek, waar men bewust een genre heeft gecreëerd dat bedoeld is voor alle Surinamers. Het doel van Surinaamse popmuziek is dat iedere Surinamer zich erin kan herkennen, en dit is terug te zien aan de etnische verscheidenheid van het publiek op de muziek*events*.

De tweede voorwaarde is dat mensen het 'eens' zijn over het genre als zijnde nationale muziek. Zoals Biddle and Knights (2007) stellen: het belangrijkste is dat de bevolking de muziek ervaart als 'hun' nationale muziek. Zij dienen zelf een notie te hebben van een bepaalde muziek als nationaal, anders kan het nooit gevoelens van een nationale identiteit teweeg brengen. Tijdens dit onderzoek is aangetoond dat kaseko door de meeste Surinamers als het nationale genre gezien wordt. Wanneer er gevraagd werd naar typisch Surinaamse muziek, werd kaseko altijd als eerste genoemd. Dit hangt wederom samen met het feit dat kaseko met name gedraaid wordt op de grote feesten op nationale feestdagen. Hierdoor associëren mensen kaseko met Suriname, aangezien dit de muziek is die alomtegenwoordig is op de dagen dat alle Surinamers samen feesten. Daarnaast wordt kaseko in de nationale volkstaal, het Sranan, gezongen. Dit zorgt ervoor dat iedereen de teksten verstaat en benadrukt de eigenheid van Suriname. Er zijn immers meer landen waar men het officiële Nederlands spreekt, maar Suriname is het enige land dat Sranan spreekt. Hierdoor wordt het wij/zij-gevoel in de hand gewerkt, wat een bindende factor voor alle Surinamers tot gevolg heeft.

Surinaamse popmuziek heeft het imago van 'nationaal genre' in mindere mate dan kaseko. Dit kan verklaard worden vanuit het feit dat popmuziek een veel jonger genre is dan kaseko. Het is nog volop aan het groeien, en is niet in alle segmenten van de samenleving doorgedrongen op de manier dat kaseko dat wel heeft gedaan. Wanneer gevraagd werd naar typisch Surinaamse muziek, was dit dan ook niet het genre waar mensen als eerste aan dachten. Echter, het heeft wel de potentie om zo gezien te worden doordat het zich – met behulp van media-aandacht – snel verspreid en steeds populairder wordt onder zeer veel verschillende groepen mensen. De teksten zijn vaak gericht op Suriname en haar inwoners en hebben als doel zo veel mogelijk Surinamers aan te spreken. De grootschalige evenementen waar deze muziek wordt gedraaid vergroten de bekendheid en stimuleren het verspreiden van de boodschap van de popmuziek: alle Surinamers zijn gelijk en samen kunnen we Suriname vooruit brengen. In een later stadium kunnen al deze factoren ervoor zorgen dat Surinaamse popmuziek gezien wordt als een nationaal genre dat alle Surinamers verbindt, zij het op een andere manier dan kaseko.

De laatste voorwaarde die van belang is, is participatie. Wanneer men samen danst en zingt

worden noties van eenheid veel sterker gevoeld. Dit wordt bevestigd in de theorieën van Biddle and Knights (2007), Frith (1996 en 1998) en Peterson Royce (2001) en in de empirische bevindingen van dit onderzoek. Dans is inherent aan kaseko, en zoals gesteld is het een manier van dansen waarin alle Surinamers zich herkennen. Van kleins af aan leren kinderen bewegen op deze muziek en wanneer het gedraaid wordt, bewegen alle Surinamers samen. Surinaamse popmuziek heeft niet één soort dans, omdat het meerder muzieksoorten bevat. Desalniettemin zorgen de grootschalige *events* toch voor een gevoel van eenheid onder de verschillende etnische groepen die erheen komen. Kaseko en Surinaamse popmuziek kunnen dus beiden op hun eigen manier bijdragen aan het overstijgen van etnische grenzen en aan noties van nationale identiteit in Suriname door hun unieke eigenschappen die andere genres in Suriname niet bezitten.

Ten einde een bijdrage te leveren aan het debat dat binnen de antropologie speelt, is tijdens dit onderzoek een belangrijk aandachtspunt naar voren gekomen. Dit aandachtspunt heeft te maken met de stelling van Frith dat muziek de kracht heeft grenzen te overstijgen (Frith 1998:276). Zoals beargumenteerd vanuit verschillende eerder genoemde theorieën en onderzoek in de praktijk, kan muziek dit inderdaad bewerkstelligen. Een punt van kritiek op deze stellingname is echter dat het te eenzijdig is. Naast het overstijgen van grenzen, benadrukt muziek deze namelijk ook. In Suriname is dit op twee manieren terug te zien.

In het begin van deze scriptie schreef ik over mijn ervaringen toen ik de Surinaamse radio opzette. Al snel bleken de verschillende zenders van verschillende etnische groepen te zijn. Op deze zenders werd vervolgens alleen maar muziek van één bepaald genre gedraaid. Zo werd op Javaanse zenders slecht popjawa gedraaid, op Hindostaanse hindipop en op Afrosurinaamse zenders hoorde ik alleen Afrikaanse ritmes. Bij de allereerste kennismaking met Surinaamse muziek, valt dus juist het benadrukken van de grenzen op. Iedere etnische groep heeft haar eigen muziek, en zal tevens niet snel luisteren naar muziek van 'de andere groep'. Op deze manier heeft muziek een divergerende werking tussen de verschillende groepen.

Ondanks het benadrukken van etnische verschillen door deze radiozenders en etnische genres, heb ik ook aangetoond dat zowel kaseko als Surinaamse popmuziek etnische grenzen binnen de Surinaamse bevolking minder belangrijk maken en overstijgen. Dit doen ze echter ten dele juist doordat ze andere grenzen benadrukken. Er is namelijk sprake van het insluiten van de Surinamers en inherent hieraan is het uitsluiten van andere bevolkingsgroepen. Dit is het duidelijkst merkbaar bij kaseko, waar de teksten niet alleen wat betreft het thema de nadruk op Suriname als trotse natie leggen, maar deze teksten ook nog eens in het Sranan gezongen worden. Wanneer er sprake is van eenheid, is er altijd sprake van uitsluiting van anderen (Eriksen, 2010). Het wij/zij-denken zit ingebakken in de menselijke natuur. We hebben het nodig om de wereld te begrijpen. Dit heeft tot gevolg dat muziek nooit alleen voor eenheid kan zorgen. Wanneer het de ene groep mensen bij

elkaar brengt, benadrukt het namelijk verschillen met de andere groep. Dit is een essentieel onderdeel van muziek als middel voor het overstijgen van grenzen dat vaak onderbelicht blijft in de literatuur en dat om deze reden in deze scriptie benadrukt wordt. Het is van belang niet eenzijdig te kijken naar de kracht van muziek. Kaseko en Surinaamse popmuziek overstijgen namelijk de etnische grenzen, maar benadrukken de geografische.

---

7. BIBLIOGRAFIE

Anderson, B.

2006 *Imagined communities*, Londen: Verso

Armstrong, G. & Giulianotti, R.

1997 *Entering the Field: New Perspectives on World Football*, Oxford : Berg Publishers

Bakboord, C.

2012 *Wan Poku Boskopu: Jonge Surinaamse Musici Laten hun Stem Horen*, OSO Tijdschrift voor de Surinamistiek en het Caraïbisch gebied, Volume 31, mei 2012, pp. 10-25

Bauman, Z.

2007 *Identity in the Globalizing World*, Social Anthropology, Volume 9, Issue 2, 19 januari 2007, pp. 121 -129

Biddle I, and Knights V.

2007 *Music, National Identity and the Politics of Location: Between the Local and the Global*, Ashgate: Ltd Burlington

Bilby, K.

1999 *Roots explosion: Indigenization and Cosmopolitanism in Contemporary Surinamese Popular Music*, Ethnomusicology, Volume 43, Issue 2, Spring/Summer 1999, pp. 256-296

2000 *Aleke: Nieuwe Muziek en Nieuwe Identiteiten*, OSO Tijdschrift voor de Surinamistiek en het Caraïbisch gebied, Volume 19, Issue 1, mei 2000, pp. 49-59

Billig, M.

1995 *Banal Nationalism*, London: Sage

Buddingh, H.

1995 *Geschiedenis van Suriname. Een complete, uiterst leesbare geschiedenis van Suriname, van de oorspronkelijke, Indiaanse bewoners tot de plurale samenleving van nu*, Utrecht

Carter, T.

2002 *On the Need of an Anthropological Approach to Sport*, Identities: Global Studies in Culture and Power, Londen: Routledge

Chalip, L.

2006 *Towards Social Leverage of Sport Events*, Journal of Sport and Tourism, Volume 11, Issue 2 , pp. 109-127

Cohen, B.C.

2008 *"This is de test": Festival and the Cultural Politics of Nationbuilding in the British Virgin Islands*, American Ethnologist, Volume 25, Issue 2, pp. 190-208

Eriksen, T.H.

2007 *Globalization: the Key Concepts*, New York: Berg Publishers

2010 *Ethnicity and Nationalism : 3th Edition*, London: Pluto Press

Frith S.

1996 *"Music and Ethnicity"* in: Hall & Du Gay, *Questions of Cultural Identity*, Londen: Sage Publications

1998 *Performing Rites: On the Value of Popular Music*, Cabridge: Harvard University Press

2007 *Taking popular music seriously*, Burlington: Ashgate Publishing Company

Geertz, C.

1972 *Notes on the Balinese Cockfight*, Daedalus, Volume 10, Issue. 1, Winter 1972, pp. 1-37

Goig, R.L.

2008 *Identity, nation-state and football in Spain: the evolution of nationalist feelings in Spanish Football*, Soccer & Society, Volume 9, Issue 1, pp. 56-63

Gowricharn, R.

2001 *Sociale Cohesie in een Plurale Samenleving*, OSO Tijdschrift voor Surinaamse Taalkunde, Letterkunde, Cultuur en Geschiedenis, Volume 20, Issue 1, pp. 70-82

Guadeloupe, F.

2009 *Chanting Down the New Jerusalem: Calypso, Christianity, and Capitalism in the Caribbean*,
Berkeley: University of California Press

Hall, S. & Du Gay, P.

1996 *Questions of Cultural Identity*, London: Sage

Hamilton, A

2002 *The National Picture*, Media Worlds: Anthropology on New Terrain, California: University of
California Press

Hoop, C.

2000 *De Magische Vetheid van het Geluid*, OSO Tijdschrift voor de Surinamistiek en het Caraïbisch
gebied, Volume 19, Issue 1, mei 2000, pp. 117-122

Hunter, J. S.

2003 *Flying the Flag: Identities, the Nation, and Sport*, Identities: Global Studies in Culture and Power,
Volume 10, Issue 4, pp. 409-425

Kempen van, M.H.G.

2002 *Een Geschiedenis van de Surinaamse Literatuur*, Paramaribo: Uitgeverij Okopipi

Koning, de A.

2009 *Voorbij het Multiculturele Paradijs; Etniciteit en Suriname's Sociale Geschiedenis*, OSO
Tijdschrift voor Surinamistiek en het Caraïbisch Gebied, Volume 28, issue 1, pp. 12-27

Lever, J.

1995 *Soccer Madness: Brazil's Passion for the World's Most Popular Sport*, Illinois: Waveland Press

Maalouf, A.

2001 *In the Name of Identity: Violence and the Need to Belong*, New York: Arcade Publishing

Manuel, P. ; Bilby K. and Largey M.

2012 *Caribbean Currents : Caribbean Music from Rumba to Reggae*, Philadelphia : Temple University Press

Palmer, C.

2002 *Introduction: Anthropology and Sport*, Australian Journal of Anthropology, Volume 13, Issue 3, December 2002, pp. 253-257

Peterson Royce, A.

2001 *Dancing the Nation*, American Anthropologist, Volume 103, Issue 2, pp. 531-541

Rowe, D.

2003 *Sport and the Repudiation of the Global*, International Review for the Sociology of Sport, Volume 38, Issue 3, pp. 281-294

Sanabria, H.

2007 *The Anthropology of Latin-America and the Caribbean*, New York: Boston

Skey, M.

2009 *The national in everyday life: A critical engagement with Michael Billig's thesis of Banal Nationalism*, The Sociological Review, Volume 57, Issue 2, April 2009, pp. 331-346

Stokes, M.

1997 *Introduction: Ethnicity, Identity and Music* In: Martin Stokes (ed.) *Ethnicity, Identity and Music : The Musical Construction of Place*, Oxford: Berg Publishers, pp. 1-28

Turino, T.

2008 *Music as Social Life: The Politics of Participation*, Chicago: University of Chicago Press

Verrest, H.

2010 *Paramaribo*, Elsevier, Volume 27, Issue 1, February 2010, pp 50-60.

Weltak, M

1990 *Surinaamse Muziek in Nederland en Suriname*, Utrecht: Uitgeverij Kosmos

Anke Driessen
Tanah Meijers

Sranan Messi & Suri poku's
bachelorscriptie

27 juni 2014

Wodak R., Cillia R., Reisigl M. and Liebhart k.

2009 *The Discursive Construction of National Identity: 2nd Edition*, Edinburgh: Edinburgh University
Press